

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЦЕНТР ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

З В І Т

***Центру еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді
Сумської міської ради***

за 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	3
1.1. Наявність необхідних ресурсів для створення освітнього середовища	6
<i>1.1.1. Матеріально-технічна та науково-методична база відповідають типу та профілю закладу позашкільної освіти</i>	6
1.2. Створення безпечних і нешкідливих умов навчання та праці	12
<i>1.2.1. Освітнє середовище закладу безпечне</i>	12
<i>1.2.2. Освітнє середовище вільне від будь-яких форм насильства</i>	18
1.3. Створення інклюзивного освітнього середовища Помилка! Закладку не визначено.	
<i>1.3.1. Приміщення та територія закладу позашкільної освіти облаштовані з урахуванням принципів універсального дизайну та розумного пристосування (схвалення освітньої програми (програм) та послуг, що забезпечують їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації ст.1 ЗУ «Про освіту»)</i>	21
II. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	19
2.1. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів освіти	19
<i>2.1.1. Досягнення здобувачів освіти</i>	22
III. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	22
3.1. Ефективність педагогічної діяльності педагогічних працівників	26
<i>3.1.1. Забезпечення якості освітнього процесу педагогічними працівниками</i>	26
<i>3.1.2. Організація інформаційно-методичної та організаційно-масової роботи</i>	39
<i>3.1.3. Співробітництво педагогічних працівників</i>	40
3.2. Підвищення професійного рівня педагогічних працівників закладу освіти	61
<i>3.2.1. Забезпечення педагогічними працівниками постійного підвищення своєї кваліфікації</i>	61
IV. УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ	61
4.1. Організаційно-правові засади діяльності закладу освіти	61
<i>4.1.1. Керівництво забезпечує організацію управлінської діяльності</i>	61
<i>4.1.2. Керівництво закладу освіти забезпечує ефективність кадрової політики</i> Помилка! Закладку не визначено.	
<i>4.1.3 Керівництво закладу освіти забезпечує прозорість та інформаційну відкритість закладу</i>	80
4.2. Формування та забезпечення академічної доброчесності	81
<i>4.2.1. Впровадження академічної доброчесності у закладі освіти</i>	81
V. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ НА 2024 РІК	82

ВСТУП

Позашкільна освіта займає вагомe місце в системі безперервної освіти дітей та учнівської молоді та є невід’ємною, унікальною її ланкою. Вона доповнює, розширює, поглиблює межі дошкільного, загально середнього, професійного та вищого рівнів освіти.

У час широкомасштабної агресії РФ проти України освітяни, у тому числі й позашкільники, вже четвертий рік поспіль долають такі виклики – налагодження освітнього процесу в умовах воєнного стану, тимчасові відключення електроенергії, відсутність інтернет-з’єднання, створення безпечних умов для всіх його учасників. І педагоги ЦЕНТУМ СМР щоденно доводять, що здатні ефективно розвивати, навчати, виховувати підтримувати і соціалізувати підростаюче покоління маленьких українців.

Педагогічний колектив протягом 2025 року у своїй діяльності керувався положеннями Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», Положення про позашкільний навчальний заклад, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, Стратегії розвитку закладу на 2022-2026 роки, освітньої програми на 2025 рік та інших нормативних документів у галузі освіти.

Освітній процес у закладі організовано відповідно до наказів: «Про організацію освітнього процесу та режим роботи ЦЕНТУМ СМР у 2025/2026 н.р.» від 29.08.2025 № 95, «Про організацію чергування у закладі та підтримання режиму безпеки» від 28.08.2025 № 92, «Про затвердження мережі гуртків на 2025/2026 навчальний рік» від 01.09.2025 № 101. Враховуючи рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, комісії ТЕБ та НС СМТГ, наказ Управління освіти і науки СМР, заняття проводилися в змішаній та дистанційній формах. У зв’язку з цим постійно удосконалювалися питання формування освітнього середовища, змісту освіти, форм і методів роботи з дітьми та учнівською молоддю, що спрямовані на адаптацію до нових умов.

Максимальна безпека кожної дитини, кожного працівника, їх психологічна підтримка стали основою діяльності закладу. Створення безпечного та комфортного освітнього середовища в умовах воєнного стану є одним із пріоритетних завдань, що забезпечує реалізацію права на безпечні й нешкідливі умови навчання здобувачів освіти. Протягом року продовжувалася робота з облаштування безпечного простору в закладі. Для тимчасового перебування учасників освітнього процесу під час оголошення сигналу «Повітряна тривога» у закладі наявне найпростіше укриття, площею 160 м².

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради (далі – ЦЕНТУМ СМР) – багатопрофільний заклад освіти, в якому органічно поєднуються різні напрями роботи з дітьми в позаурочний час.

Реалізуючи завдання, що стоять перед позашкільною освітою, педагогічний колектив здійснює освітню діяльність за такими напрямками: еколого-натуралістичним, художньо-естетичним, гуманітарним та оздоровчим. Згідно зі Статутом ЦЕНТУМ СМР заклад позашкільної освіти за типом є комплексним, проте пріоритетним вектором педагогічної діяльності залишається еколого-натуралістичний, який передбачає оволодіння вихованцями знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, набуття досвіду розв'язання екологічних проблем.

Основною формою організації освітньої діяльності є дитячі творчі об'єднання (гуртки). Мережа гуртків була оптимізована та адаптована до умов воєнного стану. У 2024/2025 навчальному році у 180 гуртках 50 профілів навчалася 1990 здобувачів освіти, у 2025/2026 навчальному році у 160 гуртках навчається 2090 вихованців дошкільного та шкільного віку від 3 до 18 років. Тижневе навантаження станом на 01.09.2025 зменшилося з 632 до 530 годин.

Враховуючи соціальний запит на позашкільну освіту для дітей громади протягом 2025 року продовжувалася робота з оновлення профілів гуртків і творчих об'єднань: «Цікава хімія» (керівник гуртка Клименко С. О.); «Природа і конструювання» (керівник гуртка Мартинюк Г.І., Боглаєва Д. В.), «Соціальна успішність» (керівник гуртка Захарченко М. Г.), «Лідерство» (керівник гуртка Єрмакова А. О.), «Вокальне мистецтво» (керівник гуртка Молошна В. С.), студія розвитку «Дошколярик».

Протягом року педагоги ЦЕНТУМ СМР забезпечували безперервність й наступність навчання, гармонійне поєднання інтересів особистості та очікувань держави у питаннях інтелектуального й творчого розвитку підростаючого покоління, надавали психологічну підтримку здобувачам освіти та їх батькам.

У 2025/2026 навчальному році продовжено співпрацю з реабілітаційним відділенням Комунального неприбуткового підприємства Дитяча лікарня Святої Зінаїди, Сумською початковою школою № 30 «Унікум», Сумським закладом загальної середньої освіти спеціальною школою, СПШ № 32. Частина гуртків почала працювати на базі інших закладів освіти (СЗЗСО № 2, 6, 7, 10, 23, ліцеї №33), на базі сімейного простору «Мудра сова», де створено безпечні умови та наявні укриття для учасників освітнього процесу.

Одним із показників результативності роботи закладу освіти є успішність його вихованців та педагогів. Удосконалення системи роботи з обдарованими дітьми дозволило отримати за 2025 рік 278 призових місця (18 міжнародних, 51 всеукраїнських, 84 обласних, 27 міських, 98 ЦЕНТУМ СМР). Вихованці ЦЕНТУМ СМР протягом 2025 року взяли участь у 8 міжнародних, 22 всеукраїнських, 35 обласних, 9 міських конкурсах, акціях, виставках.

Усього станом на 01.12.2025 року освітній процес у закладі здійснюють 44 педагоги, з яких 11 – сумісники. Протягом 2025 року в освітньому процесі використовувалося 47 навчальних програм з позашкільної освіти, серед яких 42 програми розроблено педагогами закладу, 3 – рекомендовано Міністерством освіти і науки України, 2 програми розроблені педагогами закладів позашкільної освіти м. Суми. За поточний навчальний рік педагогами закладу

розроблено та затверджено 13 навчальних програм. Навчальні програми розроблені відповідно до освітніх рівнів, визначених Положенням про заклад позашкільної освіти. Програми адаптовані до умов воєнного стану: містять безпековий компонент, перелік тем, що можуть бути вивчені через організацію освітнього процесу в дистанційній та змішаній формах.

У 2025 році педагогічний колектив ЦЕНТУМ СМР завершив роботу над науково-методичною проблемою закладу «Розроблення та реалізація моделі закладу позашкільної освіти інноваційного типу як Школи життєвої компетентності», яка реалізовувалася упродовж 2021–2025 років. У межах роботи над проблемою розроблено модель випускника закладу позашкільної освіти та модель закладу позашкільної освіти інноваційного типу як Школи життєвої компетентності. Підсумки роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою розглянуто на засіданні педагогічної ради (протокол № 5 від 18.12.2025).

Протягом року в закладі проведено засідання: методичної ради – 4, профільних методичних об'єднань – по 4 кожного, постійного семінару «Сучасні педагогічні технології навчання» – 9, школи молодого педагога – 8. Щомісячно проводились інструктивно-методичні наради – 9.

Відповідно до Циклограми методико-педагогічних заходів у 2025/2026 навчальному році педагоги брали участь у обласному етапі «Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок та віртуальних ресурсів з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти». На конкурсі презентована робота «Організація дослідницької роботи з кролівництва в закладі позашкільної освіти» (укладачі Вертель В. В., Люльченко М. В.).

Загалом протягом року педагоги закладу взяли участь у 93 методико-педагогічних та наукових заходах різного рівня: 2 – міжнародного, 11 – всеукраїнського, 12 – обласного, 68 – міського, серед яких слід відмітити такі заходи: II Міжнародна науково-практична конференція «Геологічні музеї та колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі» (10-13.04.2025, м. Львів), XI Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми дослідження довкілля» (22-23.05.2025, м. Суми).

У 2025 році всього атестувалося 3 керівники гуртків, 2 методисти та 2 завідувачі відділів, що становить 17,5 % від загальної кількості педагогів закладу. За результатами атестації трьом педагогам присвоєно педагогічне звання «Керівник гуртка-методист».

Відповідно до орієнтовного плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу курси підвищення фахової кваліфікації при Комунальному закладі Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти пройшли 10 педпрацівників. У межах самоосвітньої діяльності педагоги підвищували професійний рівень на платформі Prometheus та під час вебінарів. Учасники отримали відповідні сертифікати.

Протягом року у закладі продовжувалася волонтерська діяльність. Учнівський та педагогічний колектив ЦЕНТУМ СМР активно долучився до проведення благодійних акцій, ярмарок, виховних заходів, майстер-класів,

головною метою яких була підтримка захисників України та наближення перемоги.

I. ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Наявність необхідних ресурсів для створення освітнього середовища

1.1.1. Матеріально-технічна та науково-методична база відповідають типу та профілю закладу позашкільної освіти

1.1.1.1. У закладі освіти є приміщення, споруди, земельні ділянки, обладнання, необхідні для реалізації освітньої і навчальних програм

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради розташований за адресою: 40035, м. Суми, вул. Харківська, 13; телефон (0542) 78-97-35); e-mail: centum-sumy@ukr.net.

Згідно зі Статутом ЦЕНТУМ СМР заклад позашкільної освіти за типом є комплексним. Загальна площа панельної споруди складає 2555 м²; корисна площа приміщень, придатних для занять гуртків – 1656 м². Кабінетів для занять гуртків – 28.

Загальна площа земельної ділянки становить 1,26 га, під забудовою – 1497 м². Державний акт (серія ЯЯ № 284275) на право постійного користування земельною ділянкою від 24.02.2012.

На території та в приміщенні ЦЕНТУМ СМР підтримується належний санітарний стан, що робить простір охайними, приємним і безпечним для учасників освітнього процесу та відвідувачів. Територія земельної ділянки закладу огорожена й освітлюється у вечірній та нічний час. Насьогодні пошкоджень в результаті військових дій не має.

Таблиця 1.1.1.1.

Стан матеріально-технічної бази закладу

Матеріально-технічна база		Площа/відмітка про наявність
Загальна площа усіх приміщень		2555 м ²
Орендована площа		-
Площа для занять гуртків		1710 м ²
НДЗД		5601 м ²
Теплиця		91 м ²
Плодовий сад		-
Пасіка		-
Парк, дендропарк	Ботанічний сад місцевого значення «Юннатівський»	12779 м ²
Оранжерея / зимовий сад		-

Науково-дослідницька / STEM-лабораторія	Біологічна лабораторія	150 м ²
	Навчально-тваринницька лабораторія	762 м ²
Куточок живої природи		148 м ²
Музей	музей хліба	56 м ²
	краєзнавчо-етнографічний музей	56 м ²
	палеонтологічний музей	91,7 м ²
Комп'ютерний клас		-
Бібліотека		на 3500 екземплярів книг
Сонячна електростанція		площа 33,5 м ² , потужність – 7 кВт
Укриття		Усього розраховане на 266 чоловік, з яких – 150 учасників освітнього процесу одночасно; площа укриття – 160 м ² ; технічний стан – справний; санітарний стан – задовільний

У 2025 році освітній процес у ЦЕНТУМ здійснювався дистанційно з використанням матеріально-технічної бази закладу: біологічної та навчально-тваринницької лабораторій, куточка живої природи, комплексу акваріумного рибництва, теплиці, музеїв хліба, краєзнавчо-етнографічного та палеонтологічного. Крім того, для організації роботи профільних гуртків за угодами використовувалися приміщення закладів освіти: СЗСО № 2, 6, 7, 10, 23, Сумського ЗЗСО Спеціальна школа СМР, Сумська початкова школа № 30 «Унікум», ССПШ № 32, ЗДО № 34 «Дельфін»; ліцею № 33, КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди») міста Суми.

Навчально-дослідна земельна ділянка (далі - НДЗД) є одним із ключових осередків освітнього процесу закладу. Саме тут діти відкривають для себе багатство й різноманітність рослинного і тваринного світу, вчать помічати красу довкілля та відповідально ставитися до кожної живої істоти.

На НДЗД ЦЕНТУМ СМР розміщено вісім відділів: квітково-декоративний, дендрологічний, колекційний, лікарських рослин, плодово-ягідних культур, овочевих культур, рослин закритого ґрунту (теплиця, парник), зоолого-тваринницький.

Навчально-дослідна земельна ділянка паспортизована, відповідає вимогам, робота проводиться за спеціально розробленим планом. До організації роботи на НДЗД залучено весь педагогічний, учнівський та батьківський колектив закладу.

Тут зібрані представники однорічних (81 вид), дворічних (14 видів) та багаторічних (68 видів) рослин. Колекція квітково-декоративних рослин налічує 163 види 270 сортів. Окрасою відділу є розарій, який включає 430 кущів троянд 17 сортів чайно-гібридної, паркової та виткої груп.

Таблиця 1.1.1.2.

Структура навчально-дослідної земельної ділянки

Загальна площа НДЗД в ЗПО, га	відділи НДЗД, од.							
	польова сівозміна	овочева сівозміна	колекційний відділ	селекційно-генетичний відділ	шкілка (декоративні рослини)	шкілка (плодові рослини)	квітники	теплично-парникове господарство
0,5601	-	1	1	-	1	-	1	1

Особливим елементом ділянки є *рокарій*, колекція якого налічує 55 видів рослин. Серед них: нарциси, тюльпани, віоли, петунії, остеоспермуми, хризантеми, магонії, самшити, ялівці, різні види килимових, злакових і первоцвітів.

У відділі овочевих культур площею 500 м² організовано дослідницьку діяльність з основними сільськогосподарськими культурами, які вирощуються у відкритому ґрунті.

Окрасою ЦЕНТУМ СМР є *дендрарій* – зелений простір, у якому зібрано різноманітні дерева і кущі. На території закладу ростуть верби, клени, берези, липи, тополі, ялини, акації. З ранньої весни до осені милують око декоративні кущі: форзиція, бузок, гібіскус, спірея, чубушник. Дендрологічна ділянка розташована на площі 1792 м² і представлена колекцією дерев і кущів, серед яких є рідкісні, екзотичні (магнолія, сакура, катальпа), реліктові рослини (гінкго білоба). Колекція нараховує 78 видів.

Парник площею 7 м² використовується для зеленого живцювання декоративних кущів. Навесні 2025 року в парник зеленого живцювання було закладено живці Самшиту вічнозеленого – 50 шт., Ялівцю козачого – 25 шт., Форзиції звисаючої – 10 шт., Спіреї Вангутта – 20 шт., Троянди садової – 60 шт. У *шкілці* висаджено: Самшиту вічнозеленого – 60 шт., Ялівцю козачого – 15 шт., Дерези звичайної – 5 шт. Протягом усього періоду укорінення живців учні спостерігали за ними і ретельно доглядали.

Сад лікарських рослин ЦЕНТУМ СМР займає площу 50 м², налічує 64 види дикорослих, декоративних і технічних лікарських культур. Серед них – Ехінацея пурпурова, Шавлія лікарська, М'ята перцева, Любисток звичайний, Розторопша плямиста, Ромашка лікарська та багато інших цінних видів.

Теплиця ЦЕНТУМ СМР є важливою складовою навчально-практичної бази закладу, де проводиться робота за кількома ключовими напрямками:

освітньо-виховним (систематизація і поглиблення теоретичних знань, практичних навичок з квітникарства);

профорієнтаційним (ознайомлення з професіями флориста, озеленювача, ландшафтного дизайнера тощо);

колекційним (створення колекції рослин закритого ґрунту та догляд за нею);

суспільно-корисним (організація трудових акцій, вирощування рослин для озеленення закладу);

інформаційно-просвітницьким (екскурсії, консультації, інформація на сайті та на сторінках соціальної мережі Facebook).

В умовах воєнного часу заняття в теплиці та на навчально-дослідних ділянках стали для вихованців простором емоційної підтримки, де педагоги дбали про створення сприятливої атмосфери для стабілізації психологічного стану. Загальна площа теплиці становить 91 м². Колекція рослин налічує 300 видів кактусів, 100 видів сукулентів та 155 видів тропічних і субтропічних рослин. Серед рослин теплиці є унікальні види – Сагóвник або цикас, Араукарія, Агава королеви Вікторії, Селеніцереус, Цефалocereус, Тефрокактус папірокантус, Ехінопсис Грузона, Питахáйя, Маміллярія білокріткова тощо.

Через нестабільну енергетичну ситуацію в країні, спричинену тривалою агресією РФ, перед педагогічним колективом постало важливе завдання – забезпечити надійне збереження колекції кімнатних рослин у зимовий період, особливо рідкісних і тих, що потребують особливих умов вирощування. Саме тому в 2023 році в закладі була встановлена сонячна електростанція, яка нині дозволяє підтримувати необхідний мікроклімат у теплиці та гарантує стабільний догляд за рослинами навіть в умовах можливих перебоїв електропостачання. Завдяки чіткій організації та системній роботі колекцію збережено в повному обсязі. Протягом року кількісний склад колекції додатково поповнювався за рахунок рослин, переданих мешканцями міста Суми перед виїздом за його межі, зокрема сенполіями, плекрантусами, драценами, пеларгоніями, кактусами та іншими декоративними видами.

Організація освітнього простору в ЦЕНТУМ СМР спрямована на створення комфортних умов для перебування вихованців та забезпечення їх активного й змістовного навчання. Важливу роль у цьому відіграють куточок живої природи та акваріумний комплекс, що слугують майданчиком для спостережень, проведення практичних робіт і формування в дітей відповідального ставлення до живих організмів. Ці елементи освітнього середовища роблять навчання більш наочним, захопливим і природоорієнтованим.

У 2025 році робота в куточку живої природи була зосереджена на збереженні видового різноманіття тварин, забезпеченні їх якісними кормами та створенні належних умов утримання. Було заготовлено сіно, а також за бюджетні кошти придбано корми для риб, акваріумне обладнання, зерно, наповнювачі, вітаміни та ветеринарні препарати.

Колекція декоративних тварин куточка живої природи налічує 35 видів. Акваріумний комплекс містить 30 видів риб і 2 види молюсків.

Протягом звітного періоду для відвідувачів закладу надавались консультації та кваліфіковані рекомендації по утриманню тварин, які

залишилися без господарів. Для учнів закладів дошкільної та середньої загальної освіти проводились екскурсії, враховуючи безпекову ситуацію

Навчально-тваринницька лабораторія притягує до себе як дітей, так і дорослих, які годинами можуть спостерігати за тваринами. Живе спілкування з навколишнім світом спонукає дітей до необхідності збереження всіх живих істот на Землі.

Навчально-тваринницька лабораторія займає площу 690 м² і укомплектована тваринами, які не становлять загрози здоров'ю та життю учнів. Тут можна зустріти найбільш характерних представників тваринного світу (сільськогосподарських і декоративних) відповідно до навчальних програм з сільськогосподарського циклу. Колекція налічує 19 видів, представлених 27 породами: курей (юрловська голосиста, брама куріпчаста, орпінгтон палевий, лівенська ситцева); качок (мускусна буро-коричнева, біла, мандаринка, крижень, лисуха); цесарок (загорська білогруда та сіра); фазанів (золотий, жовтий, мисливський, сріблястий, вухатий); павичів (індійських, білих); лебедів-шипунів; гусей (роменська та холмогорська); голубів (павичевий, поштовий, дутиш, індіан, кінг, туркот, в'яхір, монден, римський); нутрій (золотиста, стандартна, біла італійська, срібляста); кролів (фландр, баран, каліфорнійська, карликова короткошерста); заєць-русак; білка.

У 2025 році видовий та порідний склад тварин навчально-тваринницької лабораторії майже не змінився. Для більшості видів тварин було оновлене поголів'я порід. Колектив відділу не байдужий до тварин як свійських, так і диких і завжди надає їм необхідну допомогу. Так, у цьому році, місцевими мешканцями були підібрані двоє ослаблених і один поранений лебеді-шипуні. Без втручання людей ці птахи могли б загинути, їм була надана кваліфікована допомога. Віднині вони живуть разом з іншими птахами на навчально-тваринницькій фермі.

На базі відділу працює консультпункт, де завжди зможуть надати необхідну інформацію і рекомендації з питань сільського господарства кваліфіковані педагоги.

Використовуючи навчально-матеріальну базу відділу було проведено близько 100 екскурсій для учнів шкіл та вихованців закладів дошкільної освіти; надано понад 300 консультацій та рекомендацій з питань сільськогосподарського виробництва та ведення присадибного господарства.

Колектив відділу, не зважаючи на скрутне матеріальне становище, активно працює над покращенням матеріальної бази:

- зроблено ремонт даху вольєру одного із блоків навчально-тваринницької ферми;

- вирощено близько 200 голів молодняка сільськогосподарських тварин (кури, качки, голуби);

- створено оптимальні умови для вирощування молодняка птахів;

- укомплектовано необхідними складовими компонентами кормова база для тварин в міру можливостей;

- регулярно проводиться огляд тварин, їх вакцинація, санітарна обробка і профілактична дезінфекція обладнання, кліток, вольєр;

Протягом звітного періоду оновлено покрівлю вольєрів навчально-тваринницької ферми, для цього придбано будівельних матеріалів на суму 139 506 грн.

Колекційний фонд НДЗД поповнено квітково-декоративними рослинами на суму 10 000 грн. Для збереження колекцій рослин та тварин придбано мінеральні добрива, отрутохімікати на суму 6100 грн, садовий інвентар – 15900 грн та корми для тварин – 70000 грн.

Також протягом року придбано канцелярські товари на 5400 грн.

На вивезення листя та рослинних решток витрачено 13 500 грн.

Виготовлено поліграфічної продукції на суму 20000 грн (інформаційні таблички).

Фінансування в ЦЕНТУМ СМР впродовж поточного року здійснюється згідно з Лімітною довідкою про бюджетні асигнування та кредитування на 2025 рік (підстава – наказ Сумської міської військової адміністрації від 24 грудня 2024 року № 404-СМР «Про бюджет Сумської міської територіальної громади на 2025 рік»). З бюджету Сумської міської територіальної громади за бюджетною програмою по КПКВК 0611070 «Надання позашкільної освіти закладами позашкільної освіти, заходи із позашкільної роботи з дітьми» виділено 11 117 773 гривень, у тому числі на:

оплату праці працівників закладу – 7 741 810 грн;

нарахування на заробітну плату – 1 687 720 грн;

предмети, матеріали, обладнання та інвентар – 25 700 грн;

оплата послуг (крім комунальних) – 89 400 грн;

окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку – 3000 грн;

оплату комунальних послуг та енергоносіїв – сумарно 1 570 143 грн з наступним розподілом:

оплата теплопостачання (ТОВ «Сумитеплоенерго») – 798 450 грн;

оплата водопостачання та водовідведення (КП «Міськводоканал») – 34 923 грн;

оплата електроенергії (ТОВ «ЕНЕРА СУМИ») – 538 770 грн;

оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг – 6 600 грн;

оплата енергосервісу – 191 400 грн.

Надходжень позабюджетних коштів (тобто коштів, які потенційно отримує заклад позашкільної освіти додатково до того фінансування, яке виділяється їй з бюджету відповідного рівня) протягом поточного року не було.

Надання платних послуг в ЦЕНТУМ СМР згідно затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України в оновленій редакції № 808 від 07.07.2025 року не здійснювалося.

1.1.1.2. Заклад забезпечений навчальними, наочними посібниками і технічними засобами навчання відповідно до освітньої і навчальних програм

Навчальні кабінети ЦЕНТУМ СМР оформлені відповідно до профілю структурних підрозділів закладу, забезпечені посібниками, необхідною наочністю, лабораторним обладнанням, технічними засобами навчання.

Бібліотечний фонд нараховує 3500 примірників.

Технічні засоби навчання, які застосовуються керівниками гуртків структурних підрозділів закладу під час проведення занять та масових заходів зазначені в табл. 1.1.1.3.

Таблиця 1.1.1.3.

Технічні засоби навчання, що застосовуються в освітньому процесі закладу

№ з/п	Назва технічного засобу навчання	Кількість, 2024 рік	Кількість, 2025 рік
1.	Комп'ютер	5	5
2.	Ноутбук	22	22
3.	Принтер	1	1
4.	Багатофункціональний пристрій (БФП)	7	7
5.	Мультимедійний проектор	8	8
6.	Проекційний екран	8	8
7.	Ламіратор	4	4
8.	Брошуратор	2	2
9.	Мікроскопи (загальна кількість / з камерою)	46/4	46/4
10.	Фотоапарат цифровий	2	2
11.	Відеокамера	2	2
12.	Презентер	4	4

1.2. Створення безпечних і нешкідливих умов навчання та праці

1.2.1. Освітнє середовище закладу безпечне

1.2.1.1. Територія та приміщення закладу є безпечними

На території та в приміщенні ЦЕНТУМ СМР підтримується належний санітарний стан, що робить простір охайними, приємним і безпечним для учасників освітнього процесу та відвідувачів. Територія земельної ділянки закладу огорожена й освітлюється у вечірній та нічний час. Унеможливлено несанкціонований заїзд транспортних засобів, не пов'язаних з виконанням регламентованих виробничих завдань.

Щоденно черговими по закладу та сторожами здійснюється огляд території й укриття для тимчасового перебування працівників закладу, здобувачів освіти та їх батьків. Цілодобове спостереження восьми локацій на території та однієї всередині приміщення закладу здійснюється зі застосуванням дев'яти відеокамер.

Особлива увага зосереджена на належному облаштуванні безпечного простору у закладі (приміщень укриття та входів (виходів), включаючи запасні. У закладі наявне найпростіше укриття для тимчасового перебування працівників закладу, здобувачів освіти та їх батьків під час оголошення сигналу «Повітряна тривога». Його загальна площа становить 160 м², а об'єм – 304 м³.

Об'єкт розрахований на укриття 266 осіб відповідно до вимог із розрахунку 0,6 м² на одну людину. Укриття забезпечено пожежною сигналізацією, електроживленням, штучним освітленням; облаштоване водогоном і каналізацією, меблями (частково), засобами зв'язку; укомплектоване шанцевим інструментом, медичними аптечками, акумуляторними ліхтарями, питною водою й холодильником для зберігання харчових продуктів. Має природну вентиляцію. Підключено до мережі Інтернет. Протягом року проведено модернізацію освітлення – виконано монтаж 4-х світлодіодних панелей потужністю 36 Вт кожна та прокладено доріжку до запасного виходу з укриття. Укриття визнано членами комісії придатним для використання.

1.2.1.2. У закладі освіти забезпечується дотримання санітарно-гігієнічних та протипожежних норм

Робота по дотриманню санітарно-гігієнічного стану ЦЕНТУМ СМР здійснюється згідно з вимогами Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, наказів Міністерства освіти і науки України, розпоряджень державної санітарно-епідеміологічної служби. Санітарно-гігієнічний стан закладу відповідає встановленим нормам.

Освітній процес у закладі здійснювався з врахуванням безпекової ситуації в регіоні у II семестрі 2024/2025 навчального року за дистанційною та змішаною формами навчання, а у I семестрі 2025/2026 навчального року – за дистанційною формою навчання відповідно до наказів ЦЕНТУМ СМР (від 06.01.2025 № 5 «Про організацію освітнього процесу в II семестрі 2024/2025 навчального року», від 31.01.2025 № 13 «Про організацію освітнього процесу в закладі», від 25.02.2025 № 23 «Про організацію освітнього процесу в закладі», від 28.03.2025 №32 «Про організацію освітнього процесу в закладі», від 29.08.2025 № 95 «Про організацію освітнього процесу та режим роботи закладу у 2025/2026 н.р.», від 30.09.2025 № 111 «Про організацію освітнього процесу в ЦЕНТУМ СМР.)).

У період запровадження навчання в змішаному чи дистанційному режимі особлива увага зверталася на санітарні обмеження щодо часу безперервної роботи здобувачів освіти за комп'ютером. Робота в онлайн-режимі поєднувалася з виконанням завдань в асинхронному режимі без використання комп'ютерної техніки та мережі Інтернет. Враховуючи санітарні норми щодо тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання здобувачів освіти різних вікових категорій, педагоги частину навчального часу організовують в асинхронному режимі на платформі Google Classroom, де розміщують дидактичний матеріал та завдання для самостійного опрацювання та виконання самостійних робіт.

Опалення приміщень здійснюється через централізовану систему опалення. Температурний режим у закладі витримується в межах норми. У кабінетах підтримується температура не нижче +18 °С, у коридорах – не нижче +16 °С.

У профільних відділах закладу створені належні санітарно-гігієнічні умови для здійснення освітнього процесу. Провітрювання навчальних приміщень проводиться щоденно. До початку занять та після їх закінчення здійснюється наскрізне провітрювання приміщень. Тривалість наскрізного провітрювання навчальних приміщень визначається залежно від температури повітря у зовнішньому середовищі. У навчальних приміщеннях за графіком проводиться вологе прибирання.

Протягом року проводилися профілактичні та протиепідемічні заходи.

Питання дотримання санітарно-гігієнічних норм в організації освітнього процесу відображено в наказі по закладу від 28.03.2025 № 34, а також розглядалися на нарадах при директорові (протоколи: від 08.05.2025 № 5, від 09.10.2025 № 10).

З метою підтримання необхідного рівня пожежної безпеки у закладі призначено відповідальних осіб за пожежну безпеку (наказ від 05.08.2025 № 88). Відповідно до листа УОіН СМР від 17.04.2025 №17 та з метою попередження виникнення пожеж, забезпечення безпеки людей, зниження майнових втрат у закладі видано наказ від 21.04.2025 №45 «Про пожежну безпеку в закладі». Посилено контроль за виконанням плану заходів щодо пожежної безпеки, затвердженого наказом від 12.09.2024 № 4-АГ, з персоналом опрацьовано дії у разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації і пожежі, зокрема, забезпечення швидкої евакуації учасників освітнього процесу. Протягом звітного періоду протипожежна система закладу підтримувалася у належному стані.

Навчальні приміщення та найпростіше укриття ЦЕНТУМ СМР забезпечені двома евакуаційними виходами. Вимоги щодо встановлення й підтримання протипожежного режиму регламентовані в наказі по закладу від 28.08.2025 № 93 «Про встановлення протипожежного режиму у 2025/2026 навчальному році»

Вогнегасники у кількості 20 штук встановлені у легкодоступних та видних місцях з забезпеченням захисту їх від потрапляння прямих сонячних променів та дії опалювальних і нагрівальних приладів.

З працівниками закладу двічі на рік проводилися інструктажі з пожежної безпеки. Протягом року, особливо під час різдвяно-новорічних свят, з вихованцями гуртків проводилися інформаційні заходи з метою попередження виникнення пожеж та нагадування правил поведінки з легкозаймистими речовинами. Для здобувачів освіти основного рівня проведено бесіди, диспути, для вихованців початкового рівня – перегляд мультфільмів з подальшим їх обговоренням тощо.

Питання дотримання в ЦЕНТУМ СМР правил пожежної безпеки під час освітнього процесу, готовності закладу позашкільної освіти до осінньо-зимового періоду (стан протипожежної, каналізаційної, опалювальної систем, покрівлі й утеплення приміщень) розглядалися на нараді при директорові (протоколи від 14.08.2025 № 8, від 11.09.2025 № 9 та від 11.12.2025 №12).

1.2.1.3. У закладі освіти проводяться навчання/інструктажі з охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій

Наказ ЦЕНТУМ СМР від 02.01.2025 № 2 «Про організацію охорони праці, безпеки життєдіяльності в закладі у 2025 році» регламентує діяльність з охорони праці та безпеки життєдіяльності спеціалістів служби охорони праці, керівників структурних підрозділів, адміністрації та керівників гуртків. Питання організації роботи закладу з охорони праці та безпеки життєдіяльності у 2025 році в умовах воєнного стану розглядалися на нараді при директорові (протокол від 09.01.2025 № 1 та 13.02.2025 №2).

Впродовж звітнього періоду в закладі проводилися інструктажі з охорони праці (для працівників), з безпеки життєдіяльності (для здобувачі освіти). Інженером з охорони праці організовано вступний інструктаж з новопризначеними працівниками закладу. Аналіз стану ведення та порядок реєстрації інструктажів з охорони праці, безпеки життєдіяльності та пожежної безпеки працівників та здобувачів освіти закладу у 2024/2025 навчальному році відображено в наказі по закладу від 24.02.2025 № 22. Стан ведення журналів інструктажу з техніки безпеки та проведення вищезазначених інструктажів розглядалися на нарадах при директорові (протоколи: від 13.02.2025 №2, від 08.05.2025 № 5, від 11.09.2025 № 9).

На початку нового 2025/2026 навчального року оновлено та затверджено оновлену Програму та порядок проведення вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності здобувачів освіти ЦЕНТУМ СМР (наказ по закладу від 28.08.2025 № 91). Під час постійного семінару 20 11.2025 року, який проходив у інтерактивному форматі, педагоги розглянули усі розділи вступного інструктажу, основні небезпеки та шляхи реагування при виникненні надзвичайної ситуації.

Керівниками структурних підрозділів на робочому місці проводилися первинні, повторні, цільові та позапланові інструктажі для педагогічних працівників згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».

Керівниками гуртків для здобувачів освіти під час проведення навчальних занять, масових заходів проводилися інструктажі з безпеки життєдіяльності: вступний і первинний (на початку навчального року), позаплановий і цільовий інструктажі (протягом року) з реєстрацією в журналі реєстрації вищезазначених інструктажів (для учнів 9-х класів і старших) та в журналі обліку роботи гуртка.

Відповідно до Плану роботи ЦЕНТУМ СМР у травні та вересні поточного року проведені навчання та перевірка знань з вищезазначених питань (наказів по ЦЕНТУМ СМР від 05.05.2025 № 56 та від 08.09.2025 № 105 «Про проведення навчання, підвищення кваліфікації та перевірки знань працівників закладу з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності».

В умовах воєнного стану створення безпечного освітнього середовища в

закладі є одним із пріоритетних завдань, виконання якого забезпечує реалізацію права на безпечні й нешкідливі умови навчання та виховання здобувачів освіти. Керівниками гуртків структурних підрозділів ЦЕНТУМ СМР проведена цілеспрямована робота по наданню вихованцям системних знань з основ безпеки життєдіяльності, ознайомлення здобувачів освіти та їх батьків з алгоритмами дій у надзвичайній ситуації. У закладі розроблено Алгоритм дій учасників освітнього процесу ЦЕНТУМ СМР У разі увімкнення сигналу «Повітряна тривога!» (наказ від 29.08.2025. № 95 «Про організацію освітнього процесу та режим роботи ЦЕНТУМ СМР у 2025/2026 н.р»).

На початку навчального року керівниками гуртків ЦЕНТУМ СМР проведені тренування зі здобувачами освіти щодо дій у разі оголошення по області сигналу «Повітряна тривога», загрози виникнення надзвичайної ситуації воєнного характеру або терористичного акту, в т. ч. по правилам поведінки під час переміщення до укриття закладу та під час знаходження в ньому.

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 10.02.2023 № 135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти» та з метою створення умов для формування в учнів здоров'язбережувальних компетентностей, знань правил пожежної, мінної безпеки та цивільного захисту, алгоритму дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги в травні 2023 року в закладі офіційно відкрито (за участі представників ДСНС в Сумській області) та функціонує *клас безпеки*. Останній облаштовано відповідно до рекомендацій та Примірного переліку обладнань для облаштувань, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.02.2023 № 135. Впродовж поточного року в класі проводилися онлайн-заняття та віртуальні екскурсії для вихованців гуртків закладу різних вікових категорій.

1.2.1.4. Учасники освітнього процесу дотримуються правил безпеки життєдіяльності, охорони праці, правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій

На виконання пунктів 3.3-3.10 розділу III; пунктів 4.3 та 4.4 розділу IV Статуту ЦЕНТУМ СМР з метою виконання режиму роботи закладу позашкільної освіти, контролю за організацією освітнього процесу, збереження психічного та фізичного здоров'я здобувачів освіти та працівників закладу у ЦЕНТУМ СМР введені в дію Правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників закладу, посадові та робочі інструкції для всіх категорій працівників, інструкції з охорони праці.

Для учасників освітнього процесу в закладі розроблені 32 різновиди інструкцій з охорони праці та безпеки життєдіяльності за видами виконуваних робіт. У закладі розроблена інструкція, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей в умовах надзвичайної ситуації.

Відповідно до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2002 року №

280 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб» та наказу по ЦЕНТУМ СМР від 09.06.2025 № 72 «Про організацію і проведення медичного огляду працівників закладу» один раз на рік проводяться обов'язкові періодичні медичні огляди працівників закладу.

З метою чіткої організації діяльності закладу в умовах дії правового режиму воєнного стану видано накази, що регламентують роботу працівників закладу, зокрема: від 28.08.2025 № 92 «Про організацію чергування в закладі та підтримання режиму безпеки», від 29.08.2025 № 95 «Про організацію освітнього процесу та режим роботи ЦЕНТУМ СМР у 2025/2026 навчальному році». Обговорення актуальних питань роботи ЦЕНТУМ СМР в умовах дії воєнного стану проводилось і під час засідань педагогічних рад (протокол від 18.12.2025 № 5), на зборах трудового колективу (звіти керівників структурних підрозділів щодо створення здорових і безпечних умов праці при проведенні освітнього процесу, здійсненні заходів, передбачених колективною угодою з охорони праці).

Відповідно до Плану роботи ЦЕНТУМ СМР на 2025 рік, з метою збереження здоров'я здобувачів освіти та формування їх правильної поведінки в надзвичайних ситуаціях в закладі щовересня проводиться тиждень превентивного виховання «ЦЕНТУМ – безпечний освітній простір» (підсумковий наказ від 23.09.2025 № 109). У межах тижня у гуртках профільних відділів проведені години спілкування з питань особистої безпеки та захисту життя, пропаганди здорового та безпечного способу життя вдома, на дорозі, на вулицях міста, в транспорті, вироблення в учнів умінь та навичок поведінки під час виникнення надзвичайних ситуацій. Зміст виховних заходів у межах тижня був насичений важливою для збереження життя інформацією, прикладами з реального життя, переглядом відеосюжетів, кінофільмів, телепередач, мультфільмів тощо.

У 2025 році здійснено Моніторинг стану організації безпечного освітнього середовища в умовах дії правового режиму воєнного стану (наказ від 03.06.2025 З 68 «Про затвердження Програми моніторингу стану організації безпечного освітнього середовища в умовах дії правового режиму воєнного стану в ЦЕНТУМ СМР та складу моніторингової групи»). Результати I циклу моніторингу стану організації безпечного освітнього середовища в умовах дії правового режиму воєнного стану в ЦЕНТУМ СМР презентовані на засіданні педагогічної ради закладу (протокол №4 від 29.08.2025).

Дотримання правил безпеки життєдіяльності, правил поведінки для учнів, Статуту ЦЕНТУМ СМР, Правил внутрішнього трудового розпорядку для персоналу контролюється адміністрацією закладу (нарада при директорові; протокол від 09.01.2025 № 1).

1.2.1.5. У разі нещасного випадку педагогічні працівники та керівництво закладу діють у встановленому законодавством порядку

Адміністрація закладу та педагогічні працівники ознайомлені з алгоритмом дій у разі настання нещасного випадку. У 2024 році статистика по травматизму в ЦЕНТУМ СМР була наступною: зі здобувачами освіти не було випадків травмування (щорічне звітування за формою НВ-річна); з педагогічними працівниками закладу нещасних випадків не зафіксовано (щорічне звітування про травматизм на виробництві за формою № 7 ТНВ-річна).

Реєстрація мікротравм, нещасних випадків з учасниками освітнього процесу відбувається у журналах: реєстрації мікротравм, що сталися зі здобувачами освіти; реєстрації нещасних випадків, що сталися зі здобувачами освіти у ЦЕНТУМ СМР; реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків на виробництві у вищезазначеному закладі освіти.

1.2.2. Освітнє середовище вільне від будь-яких форм насильства

1.2.2.1. У закладі реалізуються заходи із запобігання будь-яким формам насильства, булінгу (цькування) учасників освітнього процесу

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі розроблено порядок реагування на випадки булінгу (цькування), а також план заходів на 2024-2025 навчальний рік, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в закладі.

Керівники гуртків разом з практичним психологом постійно працюють над створенням морально безпечного освітнього простору, формуванням позитивного мікроклімату та толерантної міжособистісної взаємодії в ході годин спілкування, практичних, інтерактивних занять.

Протягом звітного періоду робота практичного психолога здійснювалася за такими напрямками: психодіагностична, корекційно-розвивальна, консультаційна, профілактична та просвітницька з метою попередження випадків булінгу. Заходи були спрямовані на учасників освітнього процесу різних вікових груп.

Психодіагностична робота включала в себе психологічне обстеження вихованців початкового, основного та вищого рівнів навчання. Проводилася діагностика щодо визначення рівня емоційного комфорту дітей у групах, діагностика адаптації у молодших школярів. Проводились бесіди з керівниками гуртків із метою виявлення дітей, які мають ознаки дезадаптації, а також анкетування батьків дошкільнят.

Проведено дослідження професійних нахилів та інтересів вихованців вищого рівня навчання, інтелектуальних та творчих здібностей гуртківців за методикою Карта інтересів.

За окремим планом проводився тиждень психології, день психічного здоров'я, акція «16 днів проти насильства», тиждень толерантності «Толерантність – шлях до порозуміння». Під час просвітницьких заходів були

висвітлені наступні теми: «Планета толерантності», «Вчись дружити», лекція «Емоції, думки, почуття» тощо. У рамках тижня толерантності були проведені заходи, що сприяли формуванню ціннісних установок на толерантне спілкування та навичок толерантної поведінки вихованців. Проводилися розвивальні заняття: «Ми всі різні – ми всі рівні», «Квітка толерантності», «Якого кольору доброта», «Подаруй світу усмішку», «Шлях до мрії», «Якщо ти людина, ти повинен...», «Квіти дружби».

У рамках акції «16 днів проти насильства» для дітей проводилися заняття з елементами тренінгу «Ми проти насильства», просвітницькі заняття «Торгівля людьми – як уберегтися від небезпеки», «СТОП – булінг», з метою профілактики насильства та жорстокого поводження з дітьми.

З метою профілактики булінгу та інших правопорушень було проведено ряд розвивальних занять: виховна година «Профілактика булінгу як соціального явища в позашкільному закладі», просвітницьке заняття «Запобігання булінгу (цькування), практичне заняття «Запобігання насильству серед дітей. Правила безпечної поведінки».

На сайті закладу розміщено план заходів щодо профілактики булінгу (цькуванню) в 2024-2025 навчальному році, порядок дій щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), алгоритм дій при виявленні різного виду насилля, номери «телефонів довіри» та «гарячих ліній». Також на сторінці психолога у мережі «Фейсбук» систематично здійснюється оновлення інформації з тем: «Поради, як запобігти булінгу в навчальному закладі», «Як підтримувати себе у ресурсному стані», номери гарячої лінії психологічної допомоги, ігрові практики, дихальні вправи, тактильні вправи для зняття психологічного напруження, самопоміч від тривоги і паніки, вправи для самопоміч під час стресу та емоційному напруженні.

Консультаційна робота практичного психолога проводилася як групова так і індивідуальна. Під час консультацій батьків дітей школи раннього розвитку дитини «Журавлик» розглядалися питання: дитячі страхи, дитячі істерики та як їх позбутися, вікові особливості дітей дошкільного віку, труднощі адаптації дитини до умов закладу, особливості поведінки, емоційна сфера дошкільника, також був налагоджений зв'язок з батьками для виявлення потреб вихованців з метою успішної соціалізації їх у колективі. Для батьків в структурних підрозділах проводилися групові та індивідуальні консультації: «Розвиток пізнавальної та емоційної сфери», «Збереження емоційного здоров'я дитини». Практичним психологом були розроблені рекомендації щодо виявлення проявів булінгу та порядок реагування. На початку нового навчального року затверджено план заходів з протидії булінгу (протокол педради від 29.08.2025 №4). Стан виконання плану заходів із запобігання проявам цькування та булінгу в закладі розглядалося на нарадах при директорові (протоколи від 13.03.2025 №3 та від 11.09.2025 №9).

1.2.2.2. Частка учасників освітнього процесу, які вважають освітнє середовище вільним від будь-яких форм насильства

Освітнє середовище ЦЕНТУМ СМР є вільним від будь-яких форм

насильства, про це свідчать результати анкетування, спостереження, бесіди, консультації з вихованцями, батьками, педагогами, що були проведені психологом.

Під час анкетування педагогів виявлено, що у гуртках не було проявів насилля, у 98% гуртків сприятливий мікроклімат та дружня атмосфера, а деякі непорозуміння (2%) між учасниками вирішуються конструктивним способом.

Результати анкетування для здобувачів освіти дають змогу зробити висновок, що у закладі дотримуються та не порушують прав вихованців (97% – відповіли «так», 3% – «переважно так»).

Відповіді батьків на питання 15 анкети дають підставу стверджувати, що діти вважають освітнє середовище вільним від будь-яких форм насильства (100% опитуваних обрали відповідь «так, завжди»).

1.3. Створення інклюзивного освітнього середовища

1.3.1. Облаштування приміщень і території закладу

Приміщення та територія ЦЕНТУМ СМР облаштовані з урахуванням принципів універсального дизайну та розумного пристосування відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту».

1.3.1.1. Забезпечення доступності будівель і приміщень

У закладі створено належні умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами: наявний пандус, забезпечено інформаційну доступність приміщень (позначки, написи на дверях, вказівники). Корекційно-розвивальні заняття проводяться в малих групах або в індивідуальній формі. За потреби діти забезпечуються додатковим освітленням робочих місць. У 2025 році у ЦЕНТУМ СМР навчається 61 учень з особливими освітніми потребами.

1.3.1.2. Умови для дітей з особливими освітніми потребами

Зарахування дітей з особливими освітніми потребами здійснюється на підставі заяви одного з батьків (законного представника). У разі потреби створення інклюзивної групи директор закладу видає відповідний наказ на основі поданих документів.

Педагоги ЦЕНТУМ СМР активно сприяють забезпеченню доступності позашкільної освіти для дітей з ООП та працюють із такими дітьми на базі закладів загальної середньої освіти. Зокрема, гурток «Кольорові долоньки» (керівник Пимоненко Н.І.) функціонує на базі ССПШ №32. Триває співпраця з Сумською спеціальною школою, де працює гурток початкового рівня «Абетка природи» (керівник Рачинська Н.І.).

Діти з особливими освітніми потребами залучаються до екскурсій, масових заходів і тематичних тижнів закладу з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей і потреб.

1.3.1. Приміщення та територія закладу позашкільної освіти облаштовані з урахуванням принципів універсального дизайну та розумного пристосування (схвалення освітньої програми (програм) та послуг, що забезпечують їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації ст.1 ЗУ «Про освіту»)

1.3.1.1. У закладі освіти забезпечується доступність будівель та приміщень відповідно до його типу та профілю

У ЦЕНТУМ СМР створені належні умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами: заклад обладнано пандусом, забезпечена інформативність приміщення (наявні позначки, написи на дверях, вказівники), корекційно-розвивальні заняття проводяться під час організації навчання в малих групах та/або під час індивідуальної роботи, при необхідності діти забезпечуються додатковим освітленням (лампи на столах).

1.3.1.2. У закладі освіти створені належні умови для дітей з особливими освітніми потребами (за потреби)

Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до закладу відбувається за заявою одного з батьків (законного представника) дитини. На підставі заяви, в якій зазначено про необхідність утворення інклюзивної групи та до якої додано копії підтверджуваних документів, директор закладу видає наказ про утворення інклюзивних груп. Педагоги закладу не залишаються байдужими до питань доступності позашкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Педагоги закладу працюють з дітьми з особливими освітніми потребами на базі закладів освіти. Гурток «Кольорові долоньки» (керівник Пимоненко Н. І.) працює на базі ССПШ № 32. Продовжується співпраця з Сумською спеціальною школою, де працюють гуртки початкового рівня «Абетка природи» (керівник гуртка Рачинська Н. І.). Діти з особливими освітніми потребами залучаються до екскурсій, масових заходів, а також беруть участь у тематичних тижнях, що проводяться у закладі, але з урахуванням їх індивідуальних потреб.

II. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

2.1. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів освіти

У ЦЕНТУМ СМР розроблено Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, яке регламентує зміст і порядок забезпечення якості освіти за такими напрямками оцінювання ЗПО: «Освітнє середовище закладу позашкільної освіти», «Система оцінювання здобувачів освіти», «Педагогічна діяльність педагогічних працівників», «Управлінська діяльність».

Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в ЦЕНТУМ СМР погоджено педрадою (протокол від 30.08.2022 № 4) та затверджено наказом від 30.08.2022 №80.

Критеріями ефективності освітньої діяльності здобувачів освіти є: рівневі показники оцінювання знань, умінь та навичок вихованців,

визначені прогнозованим результатом навчальної програми (для кожного гуртка);

ступінь сформованості ключових компетентностей;

участь вихованців у заходах різного рівня, відповідно свого напряму гуртка та їх досягнення.

Оцінювання знань, вмінь, навичок вихованців базується на рівневій технології оцінювання. В основу оцінювання освітніх досягнень такої технології покладено орієнтири чотирьох рівнів: початковий, середній, достатній і високий.

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь здобувачів освіти.

Досягнення вихованців у заходах різного рівня визначаються шляхом обрахування частки здобувачів освіти, які брали участь у заходах на рівнях: закладу, міському, обласному, всеукраїнському та міжнародному (відповідно до напряму позашкільної освіти).

Під час засідань профільних методичних об'єднань розглядалося питання про критерії оцінювання знань, умінь і навичок вихованці (протокол від 03.10.2024 № 3).

2.1.1. Досягнення здобувачів освіти

2.1.1.1. Частка здобувачів освіти, які брали участь у заходах на рівнях закладу, району (міста), області (відповідно до напряму позашкільної освіти)

Під час аналізу результативності участі вихованців у заходах на різних організаційних рівнях (закладу, міста, області) було встановлено, що здобувачі освіти у 100% педагогів брали участь у заходах. Частка вихованців-учасників заходів становить 29,4% від загальної кількості здобувачів освіти ЦЕНТУМ СМР.

2.1.1.2. Частка здобувачів освіти, які брали участь у заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів

Під час аналізу результативності участі вихованців у заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів було встановлено, що здобувачі освіти 18 педагогів закладу брали участь у заходах. Частка учасників становить 10,25 % від загальної кількості вихованців ЦЕНТУМ СМР.

Вихованці ЦЕНТУМ СМР протягом 2025 року брали участь у 18 міжнародних, 51 всеукраїнському, 84 обласних, 27 міських, 98 ЦЕНТУМ СМР та отримали 278 призових місця.

Переможці міжнародних та всеукраїнських конкурсів у 2025 році

№ з\п	Назва заходу, дата і місце проведення	Результативність (місце, прізвище, ім'я дитини або назва колективу)	Назва гуртка	ПІБ керівника гуртка
1	Міжнародний багатожанровий XXV онлайн фестиваль творчості «З любов'ю до тварин 2025», заочно, листопад-грудень	І м. – Мірошниченко Олександра І м. – Бондаренко Анна І м. – Боженко Єсенія І м. – Мілтих Дар'я	«Ми-сумчани» «Розвиваємо здібності» «Друзі природи» «Кольорові долоньки»	Бондар О. В. Лобасенко В. М. Коротун В. О. Рогальська С. А.
2	Міжнародний багатожанровий XXIV онлайн фестиваль творчості «Творчі відтінки осені 2025», заочно, вересень-жовтень	І м. – Бульченко Ярослава І м. – Гладенко Марія	«Ми-сумчани» «Пізнай себе»	Бондар О. В. Нікуліна В. І.
3	Міжнародний багатожанровий онлайн фестиваль творчості, присвячений Міжнародному дню Чорного моря «Шепіт моря дарує натхнення», заочно, жовтень-листопад	І м. – Мірошниченко Олександра І м. – Сушинська Анастасія І м. – Охромєєва Таїсія	«Дитина і довкілля» «Пізнай себе» «Кольорові долоньки»	Бондар О. В. Нікуліна В.І. Рогальська С. А.
4	Щорічний міжнародний багатожанровий XVII онлайн фестиваль творчості «Мій пухнастий друг», заочно, лютий	II м. – Волошина Дар'я І місце – Усенко Олеся	«Пізнай себе» «Ми– сумчани»	Нікуліна В. І. Бондар О. В.
5	Щорічний міжнародний багатожанровий онлайн фестиваль творчості «Магія зимових свят», заочно, січень	І м. – Калітова Вікторія І м.– Вирієнко Валерія	«Дитина і довкілля» «Дитина і довкілля»	Бондар О. В. Нікуліна В. І.
6	Щорічний міжнародний багатожанровий XVIII онлайн фестиваль творчості «На крилах добра 2025», присвячений Міжнародному дню птахів, заочно, березень	І м. – Волошина Дар'я І м. – Кобихно Софія І м.– Клименко Денис І м.– Каракай Сніжана	«Дитина і довкілля» «Дитина і довкілля» «Друзі природи» «Розвиваємо здібності»	Бондар О. В. Нікуліна В. І. Коротун В. О. Лобасенко В. М.
7	Міжнародний конкурс еколого-валеологічної спрямованості «Голос душі», заочно, квітень	III м. – Деркач Руслан	«Художня творчість»	Сидоренко Л. О.
8	Всеукраїнський конкурс-огляд «Дивовижна	II м. - Натяганчук Уляна, Натяганчук	«Дитина і довкілля»	Акіменко В.М.

	теплиця», заочно, січень	Поліна		
9	Всеукраїнський конкурс «День зустрічі птахів», заочно, червень	I місце – Коротун Анастасія, Лобасенко Злата, Нестеренко Софія I місце	«Друзі природи»	Коротун В.О. Бур'ян О. М. Шарпило О.М.
10	Фінальний етап Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста – 2024», заочно, квітень	III м. – Боженко Єсенія	«Логіка світу»	Міготіна Л.Г.
11	Всеукраїнська акція «День юного натураліста в Україні»	III місце – вихованці (200)	гуртки біологічного відділу	Бондар О. В.
12	Всеукраїнський конкурс винахідницьких і раціоналізаторських проєктів еколого-натуралістичного напрямку (16-23 років), заочно, лютий	II м. – Любий Андрій	«Свійські тварини»	Кужель Г. І.
13	Національний відбір «Олімпіада геніїв України», заочно, лютий	III м.– Токарева Єлизавета	«Народні умільці»	Токарева С. П.
14	Всеукраїнський дистанційний конкурс «Берегиня роду українського» ГО «СвітЛА», заочно, березень	I м. – Младенова Діана	«Українське народознавство»	Чикалова Н. І.
15	II Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості до різдвяних чи новорічних свят «Різдвяна мрія» (Освітній портал «Алаба»), заочно, лютий	II м. – Тимошенко Матвій	«Майстерня природи»	Люльченко М.В.
16	III Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості, присвячений пам'яті Марії Примаченко «Чарівний світ українського мистецтва» (Освітній портал «Алаба»), заочно, березень	I м.– Ягупа Арсеній I м.– Радько Єгор	«Дитина і довкілля» «Майстерня природи»	Акіменко В.М. Люльченко М.В.
17	Всеукраїнський конкурс «Захоплюючи миті життя» (Освітній портал «Алаба»), заочно, жовтень	I м.– Нестеренко Ніна I м.– Тимошенко Матвій II м. – Младенова Діана	«Українське народознавство»	Чикалова Н. І.

18	IV Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості до Всесвітнього дня тварин «Наші друзі» (Освітній портал «Алаба»), заочно, листопад	II м. – Полежай Ліліана II м. – Мойсеєнко Богдана I м. – Мелюхов Матвій I м. – Бубенцов Борис I м. – Цинка Єва II м. – Мелюхова Дар'я II м. – Лимар Данііл	«Дитина і довкілля» «Майстерня природи» «Українське народознавство» «Дитина і довкілля» «Українське народознавство» «Майстерня природи»	Акіменко В.М. Люльченко М.В. Чикалова Н.І. Акіменко В.М. Акіменко В.М. Чикалова Н.І. Люльченко М.В.
19	Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості до Дня захисників і захисниць України «Перемога» (Освітній портал «Алаба»), заочно, листопад	I м. – Жукова Еліна I м. – Шкурат Максим I I м. – Сайко Ксенія I м. – Сайко Анна I м. – Бабич Єсенія I м. – Стельмах Софія I м. – Лук'янова Вероніка	«Читаємо українською» «Скринька творчості» «Дивосвіт»	Чикалова Н.І. Люльченко М.В. Акіменко В.М.
20	II Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості «Зимова Україна» (Освітній портал «Алаба») м. Київ, заочно, березень	I м. – Тахтамиш Єва I м. – Шкурат Максим I м. – Трембач Роман I м. – Радько Єгор	«Дитина і довкілля» «Майстерня природи»	Акіменко В. М. Люльченко М.В.
21	Всеукраїнський конкурс «Мій дивовижний ліс» (Освітній портал «Алаба»), заочно, березень	I м. – Младенова Діана	«Українське народознавство»	Чикалова Н. І.
22	Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості, присвячений пам'яті Т.Шевченко (Освітній портал «Алаба»), заочно, квітень	I м. – Натяганчук Уляна II м. – Натяганчук Поліна I м. – Прохода Васелина I м. – Кучерявенко Алан I м. – Безрук Софія II м. – Радько Єгор	«Читаємо українською» «Скринька творчості» «Дитина і довкілля»	Чикалова Н. І. Люльченко М.В. Акіменко В.М.
23	Всеукраїнський конкурс «Чиста вода – основа життя» (Освітній портал «Алаба»), заочно, травень	I м. – Безверха Варвара I I м. – Нестеренко Ніна I м. – Тимошенко Матвій I м. – Шкаруба Марія I м. – Безрук Софія I м. – Шкурат Максим	«Українське народознавство» Дитина і довкілля» «Майстерня природи»	Чикалова Н. І. Акіменко В.М. Люльченко М.В.
24	Всеукраїнська природоохоронно-пропагандистська акція «Птах року», заочно,	I м. – Клименко Денис, Петриченко Богдана	«Розвиваємо здібності»	Бондар О. В.

	результати – січень 2025р.			
25	Всеукраїнський конкурс на кращу НДЗД, заочно, результати – січень 2025р.	ІІІ м. –Зікраць Анастасія	«Скринька творчості»	Льовчєнко М.В.

2.1.1.3. Частина колективів у закладі освіти, що мають почесні звання, інші державні відзнаки і нагороди

Музеям закладу (краєзнавчо-етнографічному та музею хліба) присвоєно звання «Зразковий музей» (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.02.2012 № 213 «Про присвоєння та підтвердження звання «Зразковий музей» при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки, молоді та спорту», наказ Міністерства освіти і науки від 27.10.2021 № 1142 «Про затвердження рішення комісії Міністерства освіти і науки з присвоєння звання «Зразковий музей»).

2.1.1.4. Частина здобувачів освіти, які отримали у закладі документи про позашкільну освіту

Свідоцтва про позашкільну освіту видаються випускникам на підставі рішення педагогічної ради закладу (протокол педради від 23.05.2024 № 2).

Відповідно до наказу МОН України № 510 від 12.07.2001 «Про затвердження Порядку видачі випускникам позашкільних навчальних закладів свідоцтв про позашкільну освіту» в закладі ведеться Книга обліку та видачі свідоцтв про позашкільну освіту.

У 2025 році за рішенням педагогічної ради видано 113 свідоцтв про позашкільну освіту здобувачам освіти гуртка «Інтелектуальні ігри», керівник Щєрбакова З.Г. (протокол № 3 від 22.05.2025).

ІІІ. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

3.1. Ефективність педагогічної діяльності педагогічних працівників

3.1.1. Забезпечення якості освітнього процесу педагогічними працівниками

Педагогічні працівники ЦЕНТУМ СМР систематично здійснюють планування освітньої діяльності, спрямованої на формування в учнів необхідних умінь і навичок. Під час розроблення календарно-тематичного планування та визначення форм і методів проведення занять передбачаються різні види діяльності, орієнтовані на розвиток життєвих компетентностей відповідно до реалізації науково-методичної проблеми закладу.

У 2025 році керівники гуртків працювали за практико- та компетентнісно орієнтованими навчальними програмами, адаптованими до умов функціонування закладу в період воєнного стану. З урахуванням актуальних суспільних потреб і сучасних викликів у закладі було розроблено та впроваджено 13 нових навчальних програм. Освітній процес доповнено новими

профілями гуртків, зокрема «КреоKids», «Дивосвіт твоїх можливостей», «Говоримо англійською».

Педагогічний колектив застосовує сучасні підходи до організації освітнього процесу з метою формування життєвої компетентності здобувачів освіти. У викладацькій діяльності використовуються освітні технології, спрямовані на розвиток наскрізних умінь, зокрема володіння державною мовою, дотримання засад здорового способу життя, формування соціальної та громадянської компетентностей, ініціативності й підприємливості. Поряд із традиційними заняттями педагоги впроваджують альтернативні організаційні форми навчання: змішане навчання, квести, проєктну та науково-дослідницьку діяльність.

У закладі діє учнівське наукове товариство «Ерудит», яке координує та супроводжує науково-дослідницьку діяльність вихованців.

ЦЕНТУМ СМР є учасником обласної програми «Молода генерація Сумщини на 2023–2027 роки». У межах реалізації програми до освітнього процесу залучено гуртки «Цікава хімія», «Біологія з основами дослідництва» та «Поглиблене вивчення біології».

Загалом протягом 2025 року педагоги закладу взяли участь у 93 методико-педагогічних та наукових заходах різного рівня: 2 – міжнародного, 11 – всеукраїнського, 12 – обласного, 68 – міського, серед яких слід відмітити такі заходи: II Міжнародна науково-практична конференція «Геологічні музеї та колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі» (10-13.04.2025, м. Львів), XI Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми дослідження довкілля» (22-23.05.2025, м. Суми).

Діяльність педагогічних працівників щодо впровадження освітніх технологій, орієнтованих на формування життєвих компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти, перебуває на достатньому рівні.

Створені педагогами освітні ресурси використовуються для обміну досвідом у межах закладу під час засідань постійно діючого семінару ЦЕНТУМ СМР, методичних об'єднань профільних відділів, проведення методичних майстерок, до участі в яких залучені всі педагогічні працівники.

Робота методичних об'єднань здійснюється на належному науково-теоретичному та методичному рівні. Керівники гуртків презентують власні творчі напрацювання, діляться досвідом роботи з обдарованими учнями, практиками організації дистанційного та змішаного навчання.

Педагогічні працівники володіють навичками впевненого користування комп'ютерною технікою та офісними програмами. У процесі навчання активно застосовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології: інтернет-ресурси, мультимедійні засоби, платформи дистанційного навчання тощо. Педагоги не лише використовують готові освітні матеріали, а й створюють власні електронні презентації, тестові завдання в Google-формах, здійснюють онлайн-комунікацію з учнями та батьками.

З огляду на періодичну необхідність запровадження дистанційного навчання в закладі забезпечено організацію освітнього процесу як у

синхронному, так і в асинхронному режимах. Усі керівники гуртків володіють навичками використання сервісів Google та платформи Zoom. У закладі схвалено застосування Google Classroom під час дистанційного та змішаного навчання: у синхронному режимі – через відеоконференції та онлайн-заняття в Zoom, в асинхронному – з використанням різноманітних онлайн-сервісів і засобів комунікації за вибором педагога.

Матеріально-технічне забезпечення ЦЕНТУМ СМР створює умови для ефективного впровадження ІКТ в освітній процес. Усі навчальні та робочі кабінети підключені до провідного Інтернету та мережі Wi-Fi. Кожен відділ забезпечений ноутбуком для проведення занять у синхронному режимі, а інші педагогічні працівники використовують власні технічні засоби для демонстрації навчальних матеріалів.

Педагоги закладу постійно підвищують рівень ІКТ-компетентності шляхом самоосвіти, індивідуальних консультацій і професійного обміну досвідом з адміністрацією та колегами, дистанційного навчання, участі в онлайн-курсах підвищення кваліфікації, а також через проведення майстер-класів під час засідань методичних об'єднань. Питання використання ІКТ в освітньому процесі є одним із пріоритетних напрямів підвищення професійної компетентності педагогічних працівників.

Моніторинг та оцінювання рівня використання інформаційно-комунікаційних технологій керівниками гуртків здійснюється шляхом спостереження за проведенням навчальних занять.

Одним із наскрізних напрямів діяльності педагогічного колективу у 2025 році була організація освітнього процесу та педагогічної діяльності на засадах академічної доброчесності.

Водночас педагогічним працівникам доцільно посилити роботу щодо впровадження компетентнісного підходу в навчання, продовжити розроблення та використання завдань, спрямованих на оцінювання сформованості практичних умінь і навичок здобувачів освіти, а не лише рівня засвоєння теоретичних знань.

3.1.1.1. Частка педагогічних працівників, які в освітньому процесі використовують сучасні підходи, методики та технології

За результатами опитування 99,7 % педагогічних працівників володіють ІКТ; 85,6 % керівників гуртків в освітньому процесі використовують особистісно зорієнтоване навчання та проводять заняття, використовуючи діяльнісний підхід, а 91% – практичний підхід.

3.1.1.2. Наявність та стан ведення педагогічними працівниками ділової документації (журнал обліку роботи гуртка (секції, об'єднання, колективу), навчальна програма (для гуртків, секцій, об'єднань, колективів)).

Протягом 2025 року в ЦЕНТУМ СМР використовувалося 47 навчальних програм з позашкільної освіти, серед яких 42 програми розроблено педагогами закладу, 3 – рекомендовано Міністерством освіти і науки України, 2 програми

розроблені педагогами закладів позашкільної освіти м. Суми. Навчальні програми розроблені відповідно до освітніх рівнів, визначених Положенням про заклад позашкільної освіти. За навчальний рік педагогами закладу розроблено та затверджено 13 навчальних програм а саме:

«Народні умільці», 1 рік навчання, розробник – Мельник С. П.

«Шахи», 2 роки навчання, упорядник Мельник С. П.

«Дивосвіт твоїх можливостей» 1 рік навчання, розробник – Мельник С. П.

«Говоримо англійською» 1 рік навчання, розробник – Лобасенко В. М.

«Розвиваємось разом» 1 рік навчання, розробник – Куц Ю. О.

«Кольорові долоньки», 1 рік навчання, розробник – Радченко О. І.

«Я пізнаю світ» 1 рік навчання, укладач Бур'ян О. М.

«Світ дошкілля», 2 роки навчання, розробники – Шарпило О. М., Штика С. В., Харламова Л. М., Міготіна Л. Г., Дубініна С. Б., Радченко О. І.

«КреоKids», 1 рік навчання, розробник – Радченко О. І.

«Народні умільці», 1 рік навчання, розробник – Мельник С. П.,

«Поглиблене вивчення біології», 1 рік навчання, розробник Боровик В. М.

«Біологія для абітурієнтів», 1 рік навчання, розробник – Боровик В. М.,

«Дитина і довкілля», 1 рік навчання, розробник – Харламова Л. М.

Програми адаптовані до умов воєнного стану: містять безпековий компонент та перелік тем, що можуть бути вивчені через організацію педагогічним працівником закладу дистанційного та змішаного навчання.

Журнали обліку роботи гуртка ведуться згідно з нормативними документами, які регламентують діяльність закладів позашкільної освіти та представлені у кількості 160 штук, що відповідає мережі гуртків ЦЕНТУМ СМР.

Щороку в закладі видаються накази «Про дотримання вимог з ведення навчальної документації» (наказ від 06.01.2025 № 6) «Про стан ведення журналів обліку роботи гуртків у II семестрі 2024/2025 навчального року» (наказ від 03.06.2025 № 67).

Питання ведення журналів обліку роботи гуртка розглядаються на засіданні педагогічної ради (протокол № 3 від 22.05.2025, протокол № 3 від 29.08.2025) та на нарадах при директорові (протокол № 1 від 09.01.2025, протокол № 9 від 11.09.2025).

Результати анкетування педагогів (п. 12) показали, що стан документації, необхідної для реалізації освітнього процесу, відповідає вимогам законодавства – 100% опитуваних.

3.1.1.3. Педагогічні працівники розвивають здібності дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності

В умовах правового режиму воєнного стану педагогічні працівники ЦЕНТУМ СМР щоденно доводять, що здатні ефективно розвивати, навчати, виховувати і соціалізувати підростаюче покоління українців. Протягом року

керівники гуртків забезпечували безперервність і наступність, гнучкість і лабільність процесу навчання, гармонійне поєднання інтересів особистості та очікувань держави у питаннях інтелектуального й творчого розвитку здобувачів освіти. Значна соціальна і психологічна напруга, у суспільстві, необхідність подолання підвищеної тривожності учасників освітнього процесу сприяли організації психологічного супроводу та підтримки всіх учасників освітнього процесу.

Основною формою організації освітньої діяльності є дитячі творчі об'єднання (гуртки). Мережа гуртків була оптимізована та адаптована до умов воєнного стану. У 2024/2025 навчальному році у 180 гуртках 50 профілів навчалася 1990 здобувачів освіти, у 2025/2026 навчальному році у 160 гуртках навчається 2090 вихованців дошкільного та шкільного віку від 3 до 18 років. Тижневe навантаження станом на 01.09.2025 зменшилося з 632 до 530 годин.

Протягом 2025 року продовжувалася робота з оновлення профілів гуртків і творчих об'єднань: «Цікава хімія» (керівник гуртка Клименко С. О.); «Природа і конструювання» (керівник гуртка Мартинюк Г.І., Боглаєва Д. В.), «Соціальна успішність» (керівник гуртка Захарченко М. Г.), «Лідерство» (керівник гуртка Єрмакова А. О.), «Вокальне мистецтво» (керівник гуртка Молошна В. С.), студія розвитку «Дошколярик».

На виконання протокольного рішення комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій СМТГ у 2025 році освітній процес було організовано за дистанційною та змішаною формами навчання.

Враховуючи безпекову ситуацію в Сумській міській територіальній громаді та на виконання наказів по закладу від 29.08.2025 № 95, від 30.09.2025 № 111 «Про організацію освітнього процесу в закладі» протягом I семестру 2025/2026 навчального року освітній процес здійснювався за дистанційною формою навчання. Дистанційний режим роботи схвалено педагогічною радою ЦЕНТУМ СМР (протокол №4 від 29 серпня 2025 року). Дистанційні навчальні заняття в закладі проводяться відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття позашкільної освіти в ЦЕНТУМ СМР схваленого рішенням педагогічної ради від 30.08.2024 року (протокол №3) та введеного в дію наказом від 30.08.2024 № 106. Основною базовою платформою для здійснення навчальної роботи визначено Google Classroom.

Освітній процес здійснюється в синхронному та асинхронному режимах через електронні освітні платформи, онлайн сервіси та інструменти. Для асинхронного навчання педагоги користуються LSM-системою Google Classroom, для синхронного навчання – Zoom, Google Meet, Microsoft Teams. Для оперативного інформування учнів та батьків у гуртках створено єдині канали інформування з використанням месенджерів (батьківські та учнівські чати).

Онлайн-заняття проводилися в режимі затвердженого розкладу з дотриманням тривалості занять відповідно до наказу МОЗ України від 01.08.2022 року №1371, з урахуванням вимог Санітарного регламенту для закладів освіти та вимог до організації роботи з технічними засобами навчання.

Режим роботи (асинхронний чи синхронний) педагога відображали в розкладі занять та під час планування занять на Google Classroom.

При організації освітнього процесу в дистанційній формі педагоги використовували різні цифрові інструменти, програмне забезпечення та онлайн-ресурси з метою покращення якості, доступності та ефективності навчання. Вони охопили широкий спектр рішень – від інтерактивних дошок на заняттях до складних онлайн-платформ для дистанційного навчання, від мобільних навчальних додатків до інструментів на основі штучного інтелекту (ШІ). При підготовці навчальних матеріалів використовували різні інтерактивні ресурси та інструменти для створення тестів і завдань: Kahoot, LearningApps, Wordwall, Canva, CapCut, Jamboard, Lego Builder, Makecode, онлайн-платформи Telegraph, Duolingo, lichess.org., віртуальні дошки Padlet, FigJam тощо.

Керівники гуртків адаптували навчальні матеріали до особливостей режиму навчання, можливостей здобувачів освіти, створювали для них комфортну обстановку, використовували поєднання кількох цифрових інструментів (відео, ігрові завдання, надання часу на самостійне опрацювання матеріалу тощо), взаємодіяли в інструментах спільної роботи з документами та засобами групової діяльності й комунікації.

Педагоги закладу використовують навчальні матеріали з освітніх онлайн-порталів: «На Урок», «Всеосвіта», онлайн-платформ з курсами EdEra, Prometheus, Khan Academy, Дія.Освіта, Pinterest, з YouTube-каналу тощо.

Для створення тестів керівники гуртків використовують штучний інтелект Chat GPT, Gamenі а також відеопрезентації, онлайн-платформу Telegraph, почали освоювати дошку для навчання Draw.chat. Вивченню англійської мови сприяє використання веселих коротких уроків із додатку Duolingo, а для віртуальної гри шахи керівник гуртка використовує сайт Chess.com та програмним додатком lichess.org.

Усі педагоги під час роботи у синхронному режимі використовують цифрові слайд-шоу, створені за допомогою програми Microsoft PowerPoint, які поєднують текст, зображення, графіку, відео та інші медіа-елементи для візуального представлення інформації. Педагоги закладу також самостійно розробляють презентації та використовують сучасні освітні ресурси (електронні презентації, відеоматеріали, методичні розробки, веб-сайти, блоги тощо).

Контроль за рівнем засвоєння навчального матеріалу під час дистанційного заняття здійснюється завдяки організації зворотнього зв'язку з вихованцями на онлайн-платформі Google Classroom. Педагоги надають для перегляду презентації, ставлять запитання до них, залишають покликання на різний контент (YouTube-канал та інші) та отримують інформацію про виконання завдань вихованцями (малюнки, результати виконання практичних робіт, тестів, відповіді на вікторини тощо).

Під час правового режиму воєнного стану, пов'язаного зі збройною агресією росії проти незалежної України, у закладі дотримуються політики забезпечення доступності позашкільної освіти для мешканців громади,

гармонійне поєднання інтересів особистості у питаннях інтелектуального й творчого розвитку.

Протягом 2025 року структура закладу залишилася без змін.

У природничо-гуманітарному відділі працювала Школа розвитку і творчості «Барвінок», гуртки «Абетка природи» продовжили роботу в Сумській спеціальній школі для дітей, які потребують корекції розумового та фізичного розвитку. Гуртки початкового рівня «Читаємо українською», «Дивосвіт» та «Кольорові долоньки» розпочали свою роботу СЗСО № 2,6,7, а гуртки «Майбутній журналіст», «Соціальна успішність», «Лідерство», «Природа і конструювання» – на базі СПШ № 30 «Унікум».

Навчальною базою для гуртківців відділу є теплиця та навчально-дослідна земельна ділянка. Саме тут вихованці відкривають для себе різноманітність рослинного і тваринного світу. Працюючи на ділянці, вихованці набувають практичних навичок по догляду за рослинами, усвідомлюють цінність власної праці та з повагою ставляться до роботи інших. Такий досвід формує у них екологічну культуру, дбайливе ставлення і любов до природи. Вирощування лікарських та квітково-декоративних рослин дає змогу познайомити учнів із представниками різних родин та екологічних груп, вивчити умови їх вирощування, а також сформувані практичні вміння зі збору та зберігання лікарської сировини. Під час виконання практичних завдань та фенологічних спостережень за рослинами в овочевій сівозміні вихованці набувають навичок догляду за овочевими культурами, навчаються вирощувати розсаду, підживлювати та правильно організовувати агротехнічні процеси.

Рослини НДЗД використовують як об'єкти учнівських досліджень. У 2025 році результативними були дослідження з такої тематики:

«Ефективність застосування органічних добрив і природних стимуляторів росту при вирощуванні Вейгели ранньої» (керівник гуртка Акіменко В. М.);

«Визначення декоративності деревних рослин ботанічного саду «Юннатівський» (керівник гуртка Люльченко М. В.).

Під час виконання практичних завдань та фенологічних спостережень за рослинами в овочевій сівозміні вихованці набувають навичок догляду за овочевими культурами, навчаються вирощувати розсаду, підживлювати та правильно організовувати агротехнічні процеси. Результатом практичної діяльності вихованців стали доглянуті кімнатні рослини, які не тільки утримуються в теплиці, а й використовуються для озеленення та естетичного оформлення приміщень та території ЦЕНТУМ СМР.

З метою заготівлі насіння для поповнення асортименту квітково-декоративних рослин для вихованців та працівників ЦЕНТУМ СМР щороку проводиться трудова акція «Насіння». У 2025 році було зібрано понад 7 кг насіння.

У складний період воєнного стану педагоги природничо-гуманітарного відділу забезпечували функціонування теплиці як безпечного та сприятливого освітнього простору для вихованців і відвідувачів. Упродовж 2025 року теплиця виконувала не лише освітню, а й соціально-психологічну функцію.

Завдяки сприятливому мікроклімату та різноманіттю зелених насаджень створювалися умови для емоційного розвантаження відвідувачів, зниження рівня тривожності та формування позитивного психологічного стану.

Крім того, у теплиці систематично проводилися пізнавальні екскурсії та практичні заняття, спрямовані на екологічне виховання молоді та формування бережливого ставлення до навколишнього природного середовища. Таким чином, теплиця функціонувала як навчальний простір та осередок стабільності й підтримки в умовах воєнного часу.

У біологічному відділі на базі кабінетів куточка живої природи, акваріумного комплексу функціонували: біологічна лабораторія, клуб «Цікаве дозвілля», Центр довузівської підготовки, в яких проводилась робота у змішаному та дистанційному форматах. З урахуванням безпекової ситуації гуртки «Пізнай себе», «Ми-сумчани» працювали офлайн на базі Комунального неприбуткового підприємства «Дитяча лікарня Святої Зінаїди», «Кольорові долоньки» - на базі студії творчості «Мисе», а гуртки «Біологія з основами дослідництва» - на базі СЗЗСО № 10. У відділі продовжила роботу студія розвитку «Дошколярик» для вихованців старшого дошкільного віку, створена у минулому навчальному році

Освітній процес у біологічному відділі тісно пов'язаний з наявною матеріальною базою: куточок живої природи, акваріумний комплекс, біологічна лабораторія, палеонтологічний музей. Куточок живої природи сприяє розвитку у вихованців природничо-наукової грамотності, естетичних цінностей та моральних якостей. Спілкування та робота з живими істотами в куточку дає дітям можливість не тільки закріпити набуті знання, а й розвивати пізнавальні інтереси, спостережливість, довільну увагу, формує дослідницький підхід у навчанні.

У 2025 році були проведені дослідницькі роботи:

«Залежність метаморфозу зоофобаса від температурного режиму» (керівник гуртка Бондар О. В.);

«Вплив температури на процес розмноження Шпоркової жаби в умовах куточка живої природи» (керівник гуртка Нікуліна В. І.);

«Оптимальні умови утримання Цвіркуна хатнього» (керівник гуртка Павлюченко О. Б.);

«Розширення території геологічної пам'ятки природи місцевого значення «Шпилі Полтавського ярусу» (керівник гуртка Вертель В. В.).

Навчально-дослідницька земельна ділянка, теплиця, куточок живої природи, акваріумний комплекс – це особливі, незвичайні місця, де знаходять собі справу до душі діти з різними інтересами. Живе спілкування з навколишнім світом спонукає дітей до необхідності збереження всіх живих істот на землі.

Одним з пріоритетних завдань педагогів закладу є формування у здобувачів освіти первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності

Найкращою базою для підготовки учнівської молоді до

сільськогосподарської праці, є навчальна тваринницька лабораторія, яка працює у *натуралістичному відділі*.

Під час проведення теоретичних та практичних занять вихованці ЦЕНТУМ СМР закріплюють, розширюють і поглиблюють знання з біології, пізнають тваринний світ, набувають умінь і навичок вирощування тварин, знайомляться з альтернативними способами розведення домашніх тварин у неволі, залучаються до колективної праці.

Утримання тварин передбачає систематичне виконання поточних робіт по життєзабезпеченню мешканців навчально-тваринницької ферми. Учні разом з керівником гуртка постійно здійснюють догляд за тваринами, щоденно їх годують, виконують дрібний ремонт та дезінфекцію обладнання, заміну води, готують мінеральні та білкові суміші. Все це привчає дітей до виконання необхідних у житті трудових навичок. До роботи на фермі допускаються учні, з якими були проведені інструктажі з пожежної безпеки, техніки безпеки, санітарно-гігієнічного режиму.

Сільськогосподарські та декоративні тварини є цікавими об'єктами для досліджень. Дослідництво стало невід'ємною складовою частиною освітнього процесу, воно тісно пов'язане з навчанням і відіграє важливу роль у вивченні біології, має не тільки пізнавальну цінність, а і дає змогу як найцікавіше реалізувати принцип зв'язку теорії з практикою.

У 2025 році були проведені дослідницькі роботи:

«Вплив різних кормів на продуктивність молодняку Мускусних качок німецької селекції» (Кужель Г. І, керівник гуртка);

«Вплив гетерозису на ріст та розвиток молодняку кролів» (Боровик В.М., керівник гуртка);

«Звичайні не звичайні люди» (Міготіна Л.Г., керівник гуртка);

«Волонтерство, як спосіб життя» (Гримайло Т.С., керівник гуртка).

У натуралістичному відділі Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді організована робота з дітьми дошкільного віку. З 2004 року функціонує школа раннього розвитку дитини «Журавлик» (далі - Школа), діяльність якої спрямована на створення сприятливих умов для безболісної адаптації дітей до нового соціального середовища.

Протягом року освітню діяльність Школи забезпечував колектив із 8 кваліфікованих педагогічних працівників. Завдяки їхній фаховій підготовці було організовано стабільну роботу 4 навчальних груп. Зміст освітнього процесу в школі раннього розвитку дитини «Журавлик» визначається навчальними програмами, розробленими керівниками гуртків на основі власного педагогічного досвіду та вивчення інноваційних освітніх практик. Педагогічним колективом Школи у 2025 році була створена комплексна навчальна програма «Світ дошкілля», яка об'єднала сучасні підходи до навчання та розвитку дітей дошкільного віку.

Співпраця з родинами вихованців є важливою складовою роботи Школи. Педагоги прагнуть вибудувати відкриті та довірливі партнерські стосунки з батьками, застосовуючи сучасні форми взаємодії й враховуючи потреби кожної

сім'ї. Протягом року з батьками було проведено тематичні батьківські збори, під час яких розглядалися актуальні питання виховання та розвитку дітей, зокрема: «Як заспокоїти дитину під час тривоги», «Техніки самодопомоги та заземлення для батьків: дбаємо про себе, щоб дбати про дітей», «Готовність дитини до школи».

У школі раннього розвитку дитини «Журавлик» стало доброю традицією проведення святкових і розважальних заходів, спрямованих на всебічний розвиток вихованців. Протягом року для вихованців були організовані різноманітні виховні заходи, зокрема виховний захід «Різдвяні розваги», майстер-клас «Чарівні перетворення», онлайн-фест «Читаємо з родиною», онлайн-гра «Граємо в сніжки», віртуальна подорож «Магія зимової пори» та інші.

Тематичні тижні залишаються однією з найефективніших форм організації освітнього процесу в закладі. Такий підхід дає змогу дітям глибоко зануритися в певну тему та досліджувати її через різноманітні види діяльності. Особливу зацікавленість вихованців викликали заходи в рамках тематичних тижнів: «Осінній вернісаж», «Кольоровий тиждень», «Тиждень маленького дослідника», під час яких діти мали змогу проявити творчість, допитливість і пізнавальні навички. Проведена виховна робота продемонструвала високу зацікавленість учасників освітнього процесу в нових форматах активностей. Використання змішаних форм роботи (офлайн та онлайн) дало змогу забезпечити охоплення дітей змістовним дозвіллям незалежно від зовнішніх обставин.

У 2025 році в екологічному відділі працювали гуртки «Цікава хімія», «Природа і творчість», «Кольорові долоньки», «Дивограй», клуб мами і дитини «Грайлик» на базі ЦЕНТУМ, ССШ № 30 «Унікум», ССПШ № 32. Освітній процес здійснювало 5 педагогів.

У відділі з 23.01.2025 по 31.01.2025 проведена широка інформаційна кампанія до Всесвітнього дня освіти (на виконання листа Департаменту фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради від 20.01.2025 № 258/04.05.01-26 «Щодо проведення заходів до Всесвітнього дня освіти»). Так, у гуртках для вихованців різних вікових категорій проведені тематичні заняття на теми: «Побутові відходи, їх вплив на здоров'я людини» («Цікава хімія», Клименко С. О.); «Екологічний квест» («Інтелектуальні ігри», Щербакова З. Г.); «Хто у лісі живе», «Хто як зимує» («Я пізнаю світ», «Дитина і довкілля» Бур'ян О. М.); «Сортуємо та перетворюємо» («Кольорові долоньки», Гиренко Н. М.).

Протягом року проведено близько 60 тематичних та оглядових екскурсій по музеям хліба та етнографічно-краєзнавчому, 3 майстер-класи для учнів освітніх закладів міста.

Вихованці відділу брали участь у конкурсах ЦЕНТУМ (3), міських (3), обласних (5) та Всеукраїнського рівнів (3) та отримали 35 нагород.

- міському конкурсі «Паперові дива» (Пимоненко Н.І.);

- у міському етапі Всеукраїнського конкурсу «В об'єктиві натураліста» (Пимоненко Н. І);

- IX міському екологічному конгресі «Краса Землі у твоїх руках» (Бур'ян О. М.);
- обласному етапі Всеукраїнського конкурсу «Голос душі» (Гиренко Н. М.);
- обласного марафону екологічних активностей «Екожиття – наше буття», номінація «Пропагування екологічного стилю життя»;
- обласної виставки декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій рідний край» (Гиренко Н. М., Пимоненко Н. І.);
- обласного фестивалю майстрів вишивки «Веселка творчості» (Пимоненко Н.І.),
- обласному етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток» (Бур'ян О. М.);
- Всеукраїнському конкурсі дитячих малюнків Noosphere Space Art Challenge (Пимоненко Н. І.);
- Всеукраїнському біологічному форумі учнівської та студентської молоді «Дотик природи» (Бур'ян О. М.);
- Всеукраїнській акції «День зустрічі птахів» у номінації «Найкращий організатор біологічних свят» (Шарпило О. М., Бур'ян О. М.).

Вихованці екологічного відділу – активні учасники усіх екологічних заходів, що організовуються і проводяться у закладі.

Шостий рік в екологічному відділі працює клуб мами і дитини «Грайлик», метою якого є створення оптимального середовища для всебічного розвитку дитини, полегшення її входження в соціум. У порівнянні з минулим роком, кількість вихованців зменшилася. У 2025 році в клубі працювало 4 групи для дітей віком 3-4 роки. Основною формою організації освітнього процесу дітей дошкільного віку залишалися комплексні та інтегровані заняття гуртків. Навчальна діяльність була спланована з урахуванням Базового компонента дошкільної освіти та охоплювала такі пріоритетні напрямки: пізнавальний розвиток: ознайомлення дітей із соціально-предметним та природним довкіллям; розвиток сенсорики, естетичний та музичний розвиток.

Значна увага приділялася активізації співпраці з батьками вихованців. З метою залучення батьків до освітнього процесу та підвищення їхньої педагогічної компетентності були реалізовані такі форми роботи: батьківські збори, індивідуальні бесіди та консультації з батьками, організація ефективної роботи з батьківським комітетом. Завдяки налагодженій співпраці з родинами вдалося створити сприятливе розвивальне середовище та підвищити рівень залученості батьків до освітнього процесу.

Протягом року для вихованців клубу проведено такі заходи: виготовлення міні-годівничок та підгодівля зимуючих птахів, екскурсія на навчально-тваринницьку ферму в межах операції «Годівничка»; екскурсії до музеїв ЦЕНТУМ – хліба та краєзнавчо-етнографічного; розваги: «Ігровий калейдоскоп – кольори осені», «Гарбузові фантазії», «На гостини до добрих відмочок»; майстерки по розпису пряників до Різдва, відвідування театральних вистав, а також тематичні заняття до Всесвітнього Дня хліба, Дня водно-болотних угідь,

Міжнародного дня просвіти з мінної безпеки та інші. За допомогою батьків створили вдома город на підвіконні. Заняття в клубі з різних видів діяльності сприяли ознайомленню вихованців з соціально-предметним, природним довкіллям, образотворчим художнім мистецтвом.

Упродовж року діяльність педагогів *художньо-естетичного відділу* була спрямована на реалізацію партнерської взаємодії між педагогом і вихованцями та забезпечення безперервного освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Освітній процес у відділі забезпечували 8 педагогів, з них 2 — сумісники. Робота здійснювалася у 10 гуртках художньо-естетичного та інтелектуального спрямування відповідно до чинних навчальних програм і річного плану закладу.

При здійсненні освітнього процесу педагогами враховувалась безпекова ситуація в СМТГ. Керівники гуртків створили комфортне середовище для здобувачів освіти в гуртках з урахуванням їх інтересів і запитів, не зважаючи на онлайн-заняття забезпечили оптимальні умови для розвитку й самореалізації кожного вихованця. Педагоги відділу працювали творчо, використовуючи власні методичні напрацювання, сучасні та інтерактивні технології навчання.

Важливим напрямом діяльності стало національно-патріотичне виховання. Під час занять та творчих заходів вихованці разом із педагогами виготовляли обереги, ляльки-мотанки «Янголи», малюнки, символи миру для підтримки воїнів ЗСУ. У конкурсних роботах діти надавали перевагу патріотичній тематиці та національній символіці.

З метою психологічної підтримки та розвитку комунікації організовувалися онлайн- та офлайн-майстер-класи, творчі майстерні. Значна увага приділялася участі вихованців у конкурсах, виставках декоративно-прикладного мистецтва та роботі з обдарованими дітьми.

Протягом року колектив відділу працював над поповненням матеріальної та виставкової бази, яку було доповнено творчими роботами вихованців.

Досягнення творчо-обдарованих вихованців гуртків активно висвітлювалося протягом навчального року в соціальній мережі Facebook, на сайті закладу.

Таблиця 3.1.1.3.

Охоплено учнів, вихованців учнівських лісництв, осіб	Площа лісових насаджень за учнівських лісництв, га	робота в учнівських лісництвах, ланках							
		посаджено дерев, чагарників, од.	вирощено посадкового матеріалу, од.	доглянуто насаджень га	зібрано насіння, кг	зібрано лікарських рослин, кг	заготовлено сіна та гіллячкови х віників, од.	огорожено мурашників, од.	виготовлено годівниць, шпаківень, од.
20	216	100 шт	-	-	30	-	-	-	20

Одним із компонентів екологічного виховання в закладі є, створене у 1996 році, учнівське лісництво «Паросток», в якому вихованці не тільки отримують необхідні знання про природу, але й використовують ці знання для

збереження довкілля. У 2025 році в учнівському лісництві «Паросток» працював гурток основного рівня «Лісовичок» (керівник гуртка Ніколенко С. В.), в якому навчалися 20 учнів 3-5 класів.

Освітній процес в учнівському лісництві забезпечувався потужною навчально-матеріальною базою (216 га лісу, закріпленого за учнівським лісництвом, шкілька рослин, площею 0,5 га, два дендропарки, екологічна стежка «Стежина дитячого добра», інформаційна стежка «Пізнавальне про ліс», навчально-виставковий кабінет для занять при філії Північного лісового офісу Державного підприємства «Ліси України» та методичною базою (навчальна програма, методичне забезпечення до неї). З урахуванням безпекової складової у 2025 році навчання в учнівському лісництві «Паросток» здійснюються за дистанційною формою.

Великого значення в екологічному вихованні дітей набуває виконання практичної роботи на закріпленій ділянці лісу в Сумському лісництві, у дендропарках, на місці вирубки дерев, на шкільці рослин, на екологічній стежці. Тому навіть під час дистанційного навчання педагог забезпечує виконання практичних та дослідницьких робіт. У навчальній програмі гуртка більше 50 % часу відводиться на виконання практичних робіт, що дає змогу учням отримати практичні навички по збору та висіванню насіння, висаджуванню рослин, догляду за рослинами та тваринами.

Моніторинг санітарного стану прилеглих до школи та лісгоспу територій – традиційне завдання вихованців лісництва. Урочище «Сосняк» та рекреаційна зона біля Сумського лісгоспу є зоною дослідження вихованцями лісництва під час військових дій.

Провідний напрямок роботи лісництва – ведення науково-дослідницької роботи. У 2025 році Ілляшенко Матвій працював над роботою «Вплив передпосівної обробки насіння на вирощування однорічних сіянців Дубу звичайного».

У Сумській області через воєнний стан заборонено відвідувати ліси, тому діяльність вихованців «Паростка» спрямована на просвітницьку роботу з питань значення лісу, охорони мурашок та птахів, заборону спалювання опалого листя тощо. Діти проводили екологічну роботу по операціях «Ялинка», «Березовий сік», «Листопад» серед рідних та сусідів. Юні лісівники піклувалися про те, щоб не палали на вулицях міста «міні-чорнобилі» з опалого листя тощо.

В учнівському лісництві вже більше 25 років реалізується проект «Пташина їдальня» в межах операції «Сите зимування». Мета проекту – порятунок зимуючих птахів від голоду, а також поглиблення знань вихованців з біології, зокрема зоології, підвищення рівня екологічної культури підростаючого покоління. Під час реалізації проекту була організована заготівля корму для підгодівлі птахів, виготовлені та розвішені на території лісництва 20 годівниць; організовані й проведені спостереження за зимуючими птахами, регулярно проводилась підгодівля зимуючих птахів; проведена виставка годівниць.

У час, коли з вирію повертаються птахи, додається роботи і юним лісівникам. Вихованці учнівського лісництва «Паросток» разом з працівниками Сумського надлісництва виготовили 15 штучних гніздівель та долучилися до акції «Птахоград» – розвісили пташині будиночки біля школи.

Всесвітній день Землі, Всесвітній день лісу – це заходи і з профорієнтації учнів (зустріч з головним лісничим Сумського надлісництва, практична робота з таксації лісу, екскурсія до сувенірного цеху лісгоспу), і свято для найменших здобувачів освіти.

У межах заходів до Дня захисників та захисниць України в учнівському лісництві «Паросток» проведено акцію «Наша дяка тобі, захиснику (захиснице)!». Юні лісівники написали листи подяки та привітання воїнам ЗСУ. Наймолодші вихованці брали участь у вікторині «Майбутній захисник України».

Формуванню почуття гідності за справу збереження лісів сприяє свято річниці учнівського лісництва «Паросток», яке відзначається в перший тиждень грудня. У 2025 році юні лісівники святкують 29 річницю «Паростка». У цей день вихованці лісництва звітують про виконану роботу перед ЦЕНТУМ СМР, філією «Сумське лісове господарство», школою, а учні молодших класів вступують до лав учнівського лісництва «Паросток».

3.1.2. Організація інформаційно-методичної та організаційно-масової роботи

3.1.2.1. Використання в освітньому процесі інформаційно-методичних матеріалів, підготовка та оприлюднення власної фахової інформації

Інформаційно-методична робота в закладі спрямована на забезпечення системності в організації роботи над вирішенням актуальних організаційно-методичних проблем, упровадження в практику роботи керівників творчих об'єднань перспективного педагогічного досвіду.

Серед інформаційно-методичних матеріалів пріоритет надається розробці нового програмного забезпечення (комплексних, короткострокових, наскрізних навчальних програм), відпрацюванню нових методик та технологій, посиленню практичної спрямованості освітнього процесу.

Упродовж року поповнено інформаційний банк методичних надбань педагогів щодо змісту та методики освітньої діяльності в закладі позашкільної освіти. На допомогу керівникам гуртків були видані: збірка дослідницьких робіт вихованців «Досліджують юннати» (укладач Павлюченко О. Б).

Матеріали інформаційного банку (напрацювання досвідчених педагогів: методичні посібники; методичні рекомендації; реалізовані освітні проекти, в т. ч. дослідницькі; сценарії виховних заходів; матеріали для психодіагностики здобувачів освіти різних вікових груп тощо) використовувались керівниками гуртків, що мають нетривалий педагогічний стаж, для оптимізації освітнього процесу, здійснення відповідної просвітницької, корекційної та діагностичної діяльності.

Популяризації досягнень закладу значно сприяла участь у семінарах, конференціях, нарадах, форумах різних рівнів, де учасники заходів мають змогу презентувати досвід роботи, перспективні сучасні напрями діяльності позашкільної установи. Протягом 2025 року педагоги закладу взяли участь у понад у 93 методико-педагогічних та наукових заходах різного рівня: 2 – міжнародного, 11 – всеукраїнського, 12 – обласного, 68 – міського, серед яких слід відмітити такі заходи: II Міжнародна науково-практична конференція «Геологічні музеї та колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі» (10-13.04.2025, м. Львів), XI Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми дослідження довкілля» (22-23.05.2025, м. Суми).

З метою професійної адаптації молодих та новопризначених педагогічних працівників у закладі реалізовувався план роботи Школи молодого педагога. Протягом 2025 року було проведено 8 засідань, на яких були розглянуті питання професійного зростання молодих педагогів, упровадження інноваційних технологій у педагогічну практику, професійної адаптації молодого педагога, методики проведення сучасного заняття, організації роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою закладу, шляхів підвищення ефективності сучасного заняття.

На виконання статті 30 Закону України «Про освіту» інформація про діяльність закладу висвітлювалася на веб-сайті ЦЕНТУМ СМР (centum.sumu.ua) та на сторінці в соціальній мережі Facebook «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді». Завдяки інформації, що постійно оновлювалась, педагогічний колектив презентував широкому колу громадськості власний досвід роботи. Протягом року підготовлено 145 повідомлень про події, що відбувалися у закладі. Новинами з діяльності дитячих та педагогічного колективів поповнено розділи «Національно-патріотичне виховання», «Методична робота», «Публічна інформація» тощо.

3.1.2.2. Стан реалізації плану організаційно-масової роботи відповідно до напрямку позашкільної освіти

Протягом звітнього періоду національно-патріотичне виховання в ЦЕНТУМ СМР впроваджувалося через:

реалізацію стратегії національно-патріотичного виховання;

виконання обласних освітніх проєктів: «Кровна родина», «Об'єднані Україною», «Зберігаємо історію – творимо майбутнє», освітньо-виховних проєктів ЦЕНТУМ: «Майбутнє починається сьогодні», «Україно, я для тебе на світі живу», «ЦЕНТУМ міській громаді». У 2025 році в кожному профільному відділі розроблені та реалізуються освітні проєкти національно-патріотичного спрямування: мистецько-волонтерський проєкт «Мистецтво заради добра» (художньо-естетичний відділ), національно-родинний «Моя сім'я – мій дім, моя Україна» (природничо-гуманітарний відділ), творчий проєкт «Україна – це ми» (біологічний відділ), освітньо-виховний проєкт «Україна – моя Батьківщина» (натуралістичний відділ) та національно-родинний «Я, моя родина – Україна» (екологічний відділ);

функціонування музеїв закладу: краєзнавчо-етнографічного, палеонтологічного та музею хліба;

роботу гуртків національно-патріотичного спрямування: «Народні ремесла», «Ми – сумчани», «Пізнай себе», «Друзі природи», «Мовленнєва грамота», «Дитина і довкілля», «Світ природи» тощо;

національно-патріотичне виховання під час проведення гурткових занять, патріотичних акцій, тижня національно-патріотичного виховання.

У навчальних програмах та календарних планах всіх педагогів закладу передбачені тематичні заняття з національно-патріотичного виховання. Робота гуртків художньо-естетичного відділу тісно пов'язана з українським народним мистецтвом, відомими промислами та ремеслами: витинанкою, петриківським розписом, писанкарством, українською народною іграшкою, ліпленням, аплікацією тощо. Під час кожного заняття діти знайомляться з історією народних ремесел, під час практичних робіт виконують українські пісні, слухають записи творів.

З січня 2022 по травень 2025 року вихованці ЦЕНТУМ брали активну участь у виконанні завдань обласного соціально-освітнього проєкту «Кровна родина». Вивченням історії походження родини, сімейних традицій, родинних реліквій у 2025 році захопилися вихованці гуртків «Народні умільці», керівник Токарева С. П. (обласна краєзнавча експедиція учнівської молоді «З родини йде життя людини», напрям «Традиції моєї родини»), «Цікаве читання», керівник Мельник С. П. (обласний фестиваль родинних реліквій «Мамина вишиванка», тематика «Чоловіча сорочка»), «Художня творчість», «Абетка природи», «Ми – сумчани», «Друзі природи», керівники гуртків Сидоренко Л.О., Нікуліна В.І., Бондар О.В., Рачинська Н.І., Чикалова Н.І., Гиренко Н.М. (міський етап обласного конкурсу малюнків «Українська родина міцна і єдина») тощо.

Активно працюють у напрямку патріотичного виховання члени учнівського самоврядування закладу. З нагоди державних свят відбуваються

випуски газети «Дзвіночки», які висвітлюють кращі приклади заходів патріотичного спрямування.

Оскільки значний відсоток вихованців у закладі саме дошкільного віку, то інсценізації українських народних та сучасних казок під час проведення занять практикують педагоги школи раннього розвитку дитини «Журавлик», клубу мами та дитини «Грайлик», школи творчості «Барвінок», педагоги біологічного та художньо-естетичного відділів. Наприклад, до Дня гарбуза, під час осінніх канікул, в закладі проведені розваги, свята, інсценізації тощо.

На виконання плану роботи закладу на 2025 рік, у межах обласного соціально-освітнього проєкту «Об'єднані Україною», з метою розширення та поглиблення знань вихованців про свою Батьківщину – Україну, формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля держави, готовності її захищати, виховання поваги до батьків, культури та історії свого народу з 20.10.2025 по 27.10.2025 проведено тиждень національно-патріотичного виховання «Мова нас єднає!».

Питання національного виховання стоїть у центрі уваги всього педагогічного колективу: змісті занять творчих учнівських об'єднань, проведенні виховних заходів, роботі з батьками. Національне виховання дітей – один із ключових факторів їх духовного і морального збагачення, залучення до духовної культури свого народу.

З метою формування духовних цінностей українського патріота – почуття гордості за рідну Україну, її мову впродовж тижня проведені бесіди: «Українська мова – наш скарб» (гурток «Абетка природи»), «Мова – наша ненька» (гурток «Кольорові долоньки»), «Рідне слово, пісня рідна» (гурток «Акторська майстерність»), «Мова нас єднає» (студія «Прикладні мистецтва», гурток «Інтелектуальні ігри»).

Здобувачі освіти гуртка «Знавці української мови» здійснили історичний екскурс «Історія української мови» та взяли участь у практикумі з українського правопису. Учні старшого шкільного віку поглибили знання про ключові етапи становлення та розвитку української мови від найдавніших часів до сучасності; сформували уявлення про вплив політичних, соціальних та культурних чинників на мовний процес, ознайомилися з видатними постатями (мовниками, письменниками, культурними діячами), які зробили вагомий внесок у розвиток і збереження української мови. Захід сприяв формуванню усвідомлення ролі мови як головної ознаки нації, засобу збереження історичної пам'яті та національної єдності.

Інтелектуальну гру-змагання «Мовні скарби України» 20.10.2025 проведено для вихованців гуртка «Дивосвіт». Діти склали слова з букв і відгадували мовні загадки. Під час гри «Слово на долоні» за допомогою різних матеріалів (пальчикових фарб, пластиліну) відтворювали слова, що мають особливе значення: Україна, прапор, герб, калина, верба.

У студії «Прикладні мистецтва» проведено квест «У пошуках слова». Захід сприяв розвитку логічного мислення, уваги, кмітливості та креативності учнів, створюючи при цьому позитивну та дружню атмосферу.

Для вихованців гуртка «Вокальне мистецтво» проведені музичні посиденьки «Українська пісня звучала тиха і проста». У ході заходу учні збагатили знання про народну пісню, слухали і співали українські народні пісні, що сприяло відродженню звичаїв, традицій та обрядів нашого народу.

З метою популяризації та демонстрації краси мов різних країн світу керівник гуртка «Говоримо англійською» провела медіа-подорож «Топ-10 найкрасивіших мов світу». Вихованців знайомили з різними мовами, їх унікальними рисами, що стимулювало інтерес до вивчення іноземних мов.

У ході веб-квесту «Стежками рідної мови», який був організований 24.10.2025 керівником гуртка «Пізнай себе», вихованці в ігровій формі поглиблювали знання про українську мову, розвивали критичне мислення та вміння працювати в команді. Гра була спрямована на формування усвідомлення важливості рідної мови як основи культури та державності.

Ситуаційно-рольова гра «Чарівні слова відкривають серця» була спрямована на навчання дітей ввічливого спілкування. Учасники заходу обмінювалися компліментами, побажаннями та ввічливими словами, створюючи позитивну атмосферу.

У студії «ДоШколяр» 21.10.2025 проведено тематичне заняття «Україна-мирна країна». Діти розглядали мапу України, говорили про цілісність території країни, знайомились з державними і народними символами України, виконували мовленнєві завдання.

Найменші вихованці закладу також брали активну участь у тематичному тижні «Мова нас єднає». Для вихованців гуртка «Абетка природи» 23.10.2025 проведено тематичне заняття «Рідне слово – диво калинове». Учні за допомогою мнемотехніки вивчили вірш «Українська мова» Г. Чубач.

Вікторина – найпоширеніший спосіб викликати в учнів зацікавленість темою. У ході вікторини «Народ скаже, як зав'яже», учні шукали продовження прислів'їв та приказок. Це цікавий захід, який спонукав до вивчення народної творчості.

Вікторина «Україна в моєму серці» проведена для вихованців гуртка «Скринька творчості». Учні розширили знання про рідну країну, її державні та народні символи, традиції й видатних українців.

У гуртку «Перлинки» 20.10.2025 вихованці виготовили саморобку «Голуб миру». А учні гуртка «Кольорові долоньки» підготували листівки «Дякую воїну ЗСУ».

Екскурсії – цікавий спосіб привернути увагу дітей до вивчення рідної мови. Вихованці гуртка «Мовленнева грамота» під час екскурсії до краєзнавчо-етнографічного музею ЦЕНТУМ СМР, ознайомилися з українськими традиціями та обрядами. Також цей музей відвідали старші вихованців клубу «Грайлик» та їх батьки під час години спілкування «Чому важливо говорити українською?» Вихованці студії «Прикладні мистецтва» та гуртка «Інтелектуальні ігри» провели екскурсію до бібліотеки ЦЕНТУМ СМР з метою формування у вихованців національної свідомості та мовної культури.

Діти – наше натхнення і завжди потужний рушій для руху вперед до перемоги. Ми всі разом мріємо про одну велику ПЕРЕМОГУ, щоб діти зростали, навчались, творили у вільній Україні. Конкурс малюнків «Миру в Україні бути» 23.10.2025 проведено у студії «Прикладні мистецтва». Роботи переможців були направлені на виставку-конкурс дитячих малюнків «З Україною в серці!», яка проходила упродовж тижня національно-патріотичного виховання в ЦЕНТУМ СМР. Здобувачі освіти віком 5-12 років подали на конкурс 59 робіт.

Педагоги закладу 27 жовтня 2025 року брали участь у написанні Всеукраїнського диктанту національної єдності «Треба жити!» – традиційній щорічній загальнонаціональній акції єднання, що проходить у День української писемності та мови. Організатор заходу – Українське радіо мало на меті об'єднання людей навколо України в усьому світі і популяризувати українську мову.

Здобувачі освіти та працівники ЦЕНТУМ СМР брали участь у благодійній акції Національного банку України зі збору монет #PowerCoins для допомоги тваринам, які постраждали від війни. Акція триває.

Національно-патріотичному вихованню дітей та учнівської молоді ЦЕНТУМ сприяла участь у конкурсах, виставках різних рівнів: Всеукраїнському дистанційному конкурсі «Берегиня роду українського» ГО «СвітЛА» (вихованці гуртка «Читаємо українською»), обласному форумі патріотичних справ «Об'єднані Україною» (вихованка гуртка «Народні умільці» захищала проєкт), міському етапі Всеукраїнського конкурсу творчості дітей та учнівської молоді «За нашу свободу» (вихованці гуртка «Художня творчість»), обласній акції волонтерських ініціатив учнівської молоді «Добрий вчинок» (вихованці клубу «Цікаве дозвілля»), обласному етапі Всеукраїнської фотовиставки до Дня Соборності України: «Україна це ми!» (вихованці Школи раннього розвитку дитини «Журавлик», клубу мами та дитини «Грайлик», студії «Прикладні мистецтва»), відеоспаласі до 3-ї річниці повномасштабної війни «Борімося – поборемо!» (вихованці гуртка «Народні умільці»), Всеукраїнському літературному дитячо-юнацькому фестивалі-конкурсі «Слово Нації» (вихованці гуртка «Знавці української мови»); обласній виставці декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край», міському етапі обласного конкурсу юних фотоаматорів «Моя Україно» тощо.

На виконання плану роботи закладу на 2025 рік впродовж року проводились заходи до народних та державних свят. До Дня Соборності здобувачі освіти закладу підготували роботи на фотовиставку «Україна – це ми!», а вихованці клубу «Цікаве дозвілля» провели фоточелендж «Українська родина - це вся Україна».

У День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, 29 серпня 2025 року, педагоги та вихованці вшанували пам'ять полеглих захисників і захисниць у російсько-українській війні провівши заходи: «Загиблим героям-захисникам присвячується...», «Ми будемо завжди пам'ятати», «Пам'ять

єднає», «Душу і тіло положимо за нашу свободу», «Героям слава – вписано в серцях», «Хто вмирає в боротьбі – в серцях живе повіки», «Пам'ятаємо загиблих, шануємо живих...», «За волю, правду і майбуття» (серед здобувачів освіти молодшого та середнього шкільного віку). Для старших вихованців проведено круглий стіл «Героям слава! Пам'ятаємо загиблих, шануємо живих». Педагогами художньо-естетичного відділу зібрані кошти для пораненого воїна Левенка Олександра Анатолійовича, співробітника ЦЕНТУМ СМР.

Педагоги та вихованці закладу брали участь у вшануванні пам'яті Героїв Небесної Сотні; проведено виховні заходи в гуртках до Міжнародного дня пам'яті Чорнобиля, Дня Європи, Міжнародного дня вишиванки, Міжнародного дня рідної мови, Дня єднання, Дня української жінки тощо. Керівниками гуртків проведені заходи до Шевченківських днів.

Вихованці гуртка «Інтелектуальні ігри» брали участь у турнірах, організованих з нагоди пам'ятних дат чи свят: обласних та турнірах змаганнях зі швидких шахів «З надією на Перемогу!», до Дня Соборності України, до Дня Героїв Небесної Сотні, до Дня партизанської слави України, до Дня захисників та захисниць України тощо.

Першим заняттям за темою «Україна – країна героїв» розпочали роботу гуртки закладу в новому навчальному році. Здобувачі освіти ЦЕНТУМ СМР брали участь у заходах до Дня міста. Для учнів середнього шкільного віку проведена вікторина «Рідне місто моє» та майстер-клас «Соняшник – символ України». У клубі «Цікаве дозвілля» проведено виставку дитячих малюнків «Моя різнокольорова Сумщина». Більше 30 малюнків підготували діти про своє рідне місто.

Важливим осередком національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в ЦЕНТУМ СМР є його музейний комплекс: краєзнавчо-етнографічний, палеонтологічний та музей хліба. Здобувачі освіти міста та області знайомляться з особливостями побуту жителів Слобожанщини, з зерновими культурами Сумщини, значенням хліба в культурі та житті людей. Музеї зберігають частину національної та світової спадщини, прилучаючи до неї громадян міста.

Таблиця 3.1.2.2.1.

Заходи з національно-патріотичного виховання у 2025 році

№ з/п	Назва заходу, форма проведення	Кількість учасників
1.	Щоденна залученість до загальнонаціональної хвилини мовчання	
2.	Міжнародні конкурси: еколого-валеологічної спрямованості «Голос душі»; багатожанровому онлайн-фестивалі творчості «На крилах добра -2025»; «Гуманне ставлення до тварин»	10 учасників
3.	Всеукраїнські конкурси: дитячо-юнацькій еколого-патріотичній грі «Паросток»; дистанційному конкурсі «Берегиня роду українського» ГО «Світла»; конкурсі дитячо-юнацької творчості, присвяченому пам'яті Марії	60 учасників

	Примаченко «Чарівний світ українського мистецтва»; конкурс дитячо-юнацької творчості «Зимова Україна»; конкурс дитячо-юнацької творчості, присвяченому пам'яті Т. Шевченка (ТОВ «Освітній портал»/проект Алаба); Дні юного натураліста в Україні; форумі учнівської та студентської молоді «Дотик природи»	
4.	Обласні етапи всеукраїнських конкурсів, акцій: «Птах року», «Галерея кімнатних рослин», «Парад квітів біля школи», «Конкурс НДЗД», «Дивовижна теплиця», «Перлини нашої душі», «День юного натураліста», «В об'єктиві натураліста»	90 учасників
5.	Обласний та національний відбор «Олімпіада геніїв України»	10 учасників
6.	Обласний освітній проект «Кровна родина»: у краєзнавчій експедиції учнівської молоді «З родини йде життя людини»; в онлайн фестивалі родинних реліквій «Мамина вишиванка»	8 учасників
7.	Заходи обласного рівня: обласному марафоні екологічних активностей «Екожиття – наше майбуття»; акції волонтерських ініціатив учнівської молоді «Добрий вчинок»; заочній виставці-конкурсі «Український сувенір»; конкурсі творчо обдарованих дітей і підлітків «Чарівні барви Сумщини»; виставці декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край»; конкурсах малюнків: «Українська родина – міцна і єдина»; конкурсах робіт юних фотоаматорів: «Моя Україно!», «Моя країна – Україна!»; XXVIII обласному літературному конкурсі «Проба пера»; краєзнавчій конференції учнівської молоді «Герої сучасності серед нас»; форумі патріотичних справ «Об'єднані Україною»; обласних турнірах зі швидких шахів: до Дня Соборності України, в честь Дня Збройних Сил України, «З надією на Перемогу!», до Дня Героїв Небесної Сотні та турнірі, присвяченому Вісімдесятій річниці Перемоги над нацизмом	350 учасників
8.	Міська екологічна акція «Довкілля починається з мене»	150 учасників
9.	Міський конкурс «Еко-форсайт «Відновлювана енергія наповнює життя»	77 учасників
10.	Написання Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності	100 учасників
11.	Виховні години, бесіди: «Україна – квітуча країна», «Буду я природі другом», «Особливості українського національного одягу», «Праця хліборобів в картинах українців», «Будь справжнім українцем», «Моя Україна», «Ми роду козацького діти», «Традиції моєї родини», «Пам'ятаємо», «Ми роду козацького діти», «Рідна мова калинова», «Нові назви вулиць рідного міста», «Ми – маленькі українці» тощо	150 учасників
12.	Біржа ерудитів «Конституція – основний закон моєї держави»	30 учасників
13.	Інформаційні замальовки «Конституція – основний закон України»	25

		учасників
14.	Розваги: «Барвіста моя Україна», «Бережіть природу, люди!» «Гарбузові фантазії»	40 учасників
15.	Розважально-ігрові програми: «Щасливі миті дитинства», «Наша мова солов'їна»	66 учасників
16.	Історичний екскурс «Історія української мови – як її забороняли та витискали»	15 учасників
17.	Відео-подорож «Сім природних чудес України»	25 учасників
18.	Медійні подорожі: «Українські діалекти», «Україна звияжна: від флоту княжої доби до реалізації завдань відродження військово-морського потенціалу держави»	45 учасників
19.	Фото-звіт «100 чудес України»	30 учасників
20.	Майстер-класи: «Український сувенір», «Весняні барви», «Сувенір своїми руками», «Голуб миру», «Квітка миру», «Твій оберіг», «Сувеніри для воїнів ЗСУ»	105 учасників
21.	Творчі майстерні: «Моя рідна Україна», «Лист захиснику України», «Віночок – барвистий оберіг», «Виготовлення оберегу», «Символи родини» «Дуб – символ України», «Листівка воїну ЗСУ»	120 учасників
22.	Онлайн-майстерки: «Подарунок захиснику», «Сувенір до Великодня», «Український сувенір», листівки до Дня родини, «Гарбузові посиденьки», «Прапор України»	120 учасників
23.	Онлайн-виставка-конкурс творчих робіт з природного матеріалу «Природа і фантазія»	80 учасників
24.	Вікторини: «Моя Україна», «Сторінками Сумщини», «Квіти України», «Батьківщина – рідний край», «Знавці міста Суми», «Що ти знаєш про природу рідного краю?» «Що я знаю про своє місто», «Сувенір своїми руками», «Що я знаю про Україну», «Мій рідний край», «Права маленької дитини», «Безпечна дорога», «Здоровим бути здорово», «Природа рідного краю», тощо	65 учасників
25.	Екскурсії в природу: «Птахи прилетіли», «Вивчаємо природу Сумщини», «Квіти моєї країни», «Природа Сумщини», ««Рослинний світ озера Чеха», «Вивчаємо природу Сумщини», до парку ім. І. Кожедуба, до річки Псел «Рослинний і тваринний світ водойми»	60 учасників
26.	Онлайн-календар «Весняні свята за народним календарем»	35 учасників
27.	Створення лепбука «Україна – моя Батьківщина»	15 учасників
28.	Віртуальні подорожі: «Вулицями рідного міста», «Сім чудес міста Суми», «Чи знаєш ти своє місто?», «Народні ремесла Сумщини»	50 учасників
29.	Екскурсії до палеонтологічного музею та до музею хліба ЦЕНТУМ СМР: «Палеонтологічна колекція викопних решток», «Розвиток життя на Землі», «Хліб – всьому голова»	35 учасників
30.	Онлайн-екскурсії: до Сумської обласної універсальної наукової бібліотеки «Природно-заповідний фонд Сумської області», «Українські музеї просто неба», «Моє рідне місто Суми»; до муніципальної галереї	30 учасників

	«Твої таланти, Сумщино!»	
31.	Свята «Щасливі миті дитинства», «З Україною в серці»	50 учасників
32.	Лекції: «Вплив воєнних дій на природоохоронні території Сумщини», «Роль громадськості в збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття», «Органічний світ минулого Сумщини та історія його формування»	30 учасників
33.	Дискусія «Роль громадськості в збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття»	15 учасників
34.	Фоточелендж «Природа – наш дім», «Квіткова краса на моєму підвіконні»	28 учасників
35.	Фото-колаж «Найкращі куточки моєї країни»	20 учасників
36.	Конкурси-виставки творчих робіт: «Мій рідний край», «Моя мирна Україна», «Щасливі моменти дитинства», «Янгол-охоронець для воїна ЗСУ», до Дня захисників та захисниць	57 учасників
37.	Фестиваль родинної творчості «Родинне коло: традиції та цінності», «Весняний калейдоскоп»	45 учасників
38.	Інформаційний дайджест, присвячений Всесвітньому дню здоров'я	30 учасників
39.	Квест-ігри: «Моя Батьківщина», «Весняна подорож у Країну Сонця», «Бережімо рідну землю»	63 учасників
40.	Спортивні розваги: «Ми маленькі козачата», «Веселі старту», «Козацькі перегони»	55 учасників
41.	Творча робота «Любов до України – назавжди»	18 учасників
42.	Осінні посиденьки «Гостини у гарбузової родини»	30 учасників
43.	Виставки-конкурси малюнків «З Україною в серці!», «Моя вулиця»	92 учасників
44.	Аплікація з природних матеріалів «Український пейзаж», «Барви літа», «Моє щасливе дитинство»	45 учасників
45.	Арт-майстерні «Мій подарунок воїну ЗСУ», «Листівка захиснику України»	102 учасників
46.	Інформаційно-ігрові програми: «Ми діти твої, Україно», Музична розвага «Україна в моєму серці назавжди»	30 учасників
47.	Акції, пленери «Природу люби, дбай, оберігай», «Першоцвіти», участь у природоохоронній акції «Годівничка» (фоточелендж «Птахи нашого міста»)	85 учасників
48.	Інтелектуальні ігри-змагання: «Рослини- символи України», «Буду я природі другом»	45 учасників
49.	Відео-подорож «Сім природних чудес України»	15 учасників
50.	Брейн-ринги: «Стежками рідної мови» «Про природу знаємо і про неї дбаємо»	25 учасників
51.	Народознавча гра «Люби і знай свій рідний край»	15 учасників

52.	Трудові акції «Наш квітничок», «За життя без сміття»	45 учасників
53.	Благодійна акція Національного банку України зі збору монет #PowerCoins з метою збору коштів для допомоги тваринам, що постраждали від війни	60 учасників
54.	Громадянські акціях «Воїне, повертайся живим» (листи та листівки воїнам ЗСУ), «Допомога воїну ЗСУ» (виготовлення подарунків, збір коштів), «Україна пам'ятає» (вшанування жертв Голодоморів)	154 учасника
55.	Екологічні операції та акції: «Опале листя», «Сите зимування», «Насіння», «Годівничка», «Ялинка»	80 учасників
Всього:		3230 учасників

Усього в заходах з національно-патріотичного виховання взяли участь 3230 дітей та учнівської молоді Сумської міської територіальної громади.

Волонтерська діяльність закладу позашкільної освіти.

Волонтерство в ЦЕНТУМ СМР є потужним інструментом виховання дітей та учнівської молоді. Залучаючись до добродійних акцій, вихованці не лише допомагають іншим, а й згуртовуються, розвивають емпатію та соціальну відповідальність. Волонтерська діяльність сприяє патріотичному вихованню, формуванню активної громадянської позиції та профілактиці негативних явищ в учнівському середовищі.

Учнівський та педагогічний колективи ЦЕНТУМ СМР активно долучилися до волонтерського руху. Протягом року в закладі проводилися благодійні акції, виховні заходи, майстер-класи, головною метою яких була підтримка захисників України на передовій.

Вихованці художньо-естетичного та екологічного відділів брали участь у благодійній акції «Оберіг для воїна ЗСУ». Було виготовлено понад 100 творчих робіт. Усі малюнки та обереги передані волонтерам для вручення воїнам на військових позиціях.

З нагоди світлого свята Великодня вихованці ЦЕНТУМ СМР у квітні 2025 року провели благодійну акцію «Великодня листівка для захисника». На заняттях образотворчого мистецтва діти виготовляли Великодні листівки та аплікації для захисників.

ЦЕНТУМ СМР активно співпрацює з органами влади та громадськими організаціями, створюючи умови для реалізації учнівських ініціатив. Педагоги та учні ЦЕНТУМ СМР стали активними учасниками:

міської благодійної акції «Відважним серцям» до Дня Незалежності України (допомога 117 ОБрТрО Сумщини). Було зібрано та перераховано воїнам 4000 грн.;

обласної акції волонтерських ініціатив учнівської молоді «Добрий вчинок». У рамках акції вихованці клубу «Цікаве дозвілля» біологічного відділу зібрали 6 кг пластикових кришок, які були передані на допомогу воїнам ЗСУ;

обласної благодійної акції «Подякуй військовим» (виготовлені малюнки та сувеніри для воїнів).

Здобувачі освіти та працівники ЦЕНТУМ СМР брали участь у благодійній акції Національного банку України зі збору монет #SuperCoins для допомоги в реабілітації поранених воїнів. Було зібрано 209 грн монетами.

У листопаді 2025 року в закладі проведено благодійну акцію «Сила добра», спрямовану на підтримку онкохворих дітей гематологічного відділення Обласної дитячої лікарні. Під час акції педагогічний колектив разом із батьками вихованців зібрали кошти для придбання святкових подарунків дітям до Дня Святого Миколая. Вихованці разом із батьками також підготували власноруч виготовлені листівки з теплими привітаннями та мотиваційними побажаннями.

Акція стала чудовою можливістю долучитися до доброї справи, подарувати частинку тепла та підтримки тим, хто цього найбільше потребує.

Благодійні екскурсії до куточка живої природи, тваринницької ферми, акваріумного кабінету, теплиці приваблюють гостей нашого міста. Відвідувачі з числа внутрішньо переміщених осіб також познайомилися з нашим закладом, отримали позитивні емоції від спілкування з тваринами. Екскурсії відвідали члени благодійної організації «Мирне небо Харкова» в місті Суми, колектив управління Держпраці в місті Суми.

Практична природоохоронна робота у закладі та місті

В умовах реформування освіти в Україні, одним із ключових завдань освітнього процесу є формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в житті, навчанні та професійній діяльності. Серед них компетентність «Екологічна грамотність і здорове життя» набуває особливого значення та передбачає розвиток в учнівській молоді вміння раціонально використовувати природні ресурси згідно з принципами збалансованого розвитку.

Тому екологічна та природоохоронна освіта й виховання є пріоритетним напрямком роботи ЦЕНТУМ СМР. Ці процеси мають на меті сформуванню активну природоохоронну позицію в учнівській молоді та реалізуються через: заняття в гуртках, проведення екологічних акцій, операцій, тематичних тижнів, організацію екскурсій та масових заходів, дослідницьку та суспільно-корисну працю.

Традиційно у закладі проводяться екологічні акції та операції: «Ялинка», «Годівничка», «Первоцвіт» та інші.

З метою формування екологічної культури, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення дітей та учнівської молоді до практичної природоохоронної роботи на засадах сталого розвитку в межах обласного марафону екологічних активностей «Екожиття – наше буття» з 14.04.2025 по 20.04.2025 у змішаному форматі проведено тиждень екологічного виховання «Планета у нас одна».

Вихованці гуртків закладу були активними учасниками тематичних бесід, екохвилинок, занять, пізнавальних вікторин, ігор на такі теми: «Чиста країна»,

«Бережи природу, не сміти!», «Сортуємо відходи – думаємо про майбутнє», «Життя пластикової пляшки», «Ми любимо природу», «Екологічне харчування», «Корисні копалини», під час яких вихованці вчилися розрізняти й сортувати відходи, знайомилися з цікавими фактами про вторинну переробку сміття та здійснювали віртуальні подорожі по об'єктах природно-заповідного фонду України та Сумщини.

Під час тижня було запроваджено ефективні інтерактивні практики:

фоточеленджі «Я серед природи» для вихованців клубу мами і дитини «Грайлик», «Земля дивує красою та захоплює: миті, що надихають» у школі раннього розвитку «Журавлик», де учасники мали змогу поділитися фотографіями спілкування з природою;

флешмоб «На колесах без шкоди природі» для вихованців Школи розвитку і творчості «Барвінок», під час якого діти демонстрували свідоме ставлення до довкілля та популяризували екологічні види транспорту;

екологічна акція «Природу зберігай – ЗСУ допомагай» у клубі «Цікаве дозвілля», під час якої вихованці зібрали близько 6 кг пластикових кришок та заціпок від упакування хлібо-булочних виробів та передали волонтерам на переробку для допомоги українським військовим;

творчий проєкт «Місто майбутнього» для вихованців гуртка «Природа і конструювання», де за допомогою конструктора LEGO учні створили власні моделі сучасного екологічного міста.

Під час проведення тижня у гуртках екологічного відділу працювала арт-майстерня «Ми за збереження природи». Вихованці виготовили вироби з переробленого та використаного паперу та інших вживаних матеріалів.

Протягом тижня проходили заходи в межах акції «Чиста планета, чистий район» – педагогами прибрано територію навколо закладу, упорядковані газони та клумби на території ботанічного саду «Юннатівський».

До трудових акцій «Наш квітничок», «Прикрасимо землю своїми руками», «Чисті квіти – здорові діти» долучилися вихованці природничо-гуманітарного та екологічного відділів – упорядкована колекція кімнатних рослин у теплиці та кабінетах відділів. Проведені заходи були змістовними, творчими, корисними, спрямованими на вироблення навичок безпечної поведінки у природі та охорони довкілля,

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради є постійним та активним учасником заходів у межах Днів Сталої Енергії. На виконання Програми охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2025-2027 роки та з метою екологічного виховання, виявлення та розвитку творчих здібностей учнівської молоді, ресурсозбереження та якості життя на базі закладу відбувся міський конкурс «Еко-форсайт «Відновлювана енергія наповнює життя». Захід об'єднав учнівську молодь 17 закладів освіти Сумської міської територіальної громади віком від 9 до 17 років.

Конкурс проводився у дистанційному форматі за трьома номінаціями: малюнок «Транспорт майбутнього» (серед учнів 9-11 років), колаж

«Відновлювана енергія в нашому житті» (серед учнів 12-14 років), екопроект «Погляд у майбутнє міста Суми» (серед учнів 15-17 років). Усього на конкурс подано 61 роботу. Роботи вирізнялися творчим підходом, оригінальністю виконання, цікавими назвами та розкриттям тематики.

Серед вихованців закладу з 10.06.2025 по 12.06.2025 відбувся онлайн-челендж по поширенню інформації про «Дні Сталої Енергії». У зв'язку із складною безпековою ситуацією у місті, більшість заходів відбувалися в онлайн-режимі. Були проведені тематичні заняття, години спілкування, бесіди про важливість економії енергоресурсів, практичні роботи по виготовленню моделей гаджетів з використанням відновлюваних джерел енергії, читання та обговоренням казок для дітей про енергозбереження, перегляд мультфільмів на теми: «Чи вмієте ви економити електроенергію?», «Енергія майбутнього», «Батарейки – здавайтеся», «За життя без сміття», «Добре світло», «Енергозбереження в побуті», «Вітер і енергія» та інші активності.

А для населення Сумської міської територіальної громади 11.06.2025 проведений інформаційно-просвітницький флешмоб на вулиці Харківській, під час якого здобувачі освіти закладу інформували мешканців міста про Дні Сталої Енергії та енергозбереження у побуті, розповсюджуючи тематичні буклети «Будь у тренді – обирай «Зелені технології».

Педагогами закладу проведено кілька цікавих заходів з тематичними активностями. Так, у екологічному відділі підготовлений майстер-клас з виготовлення вітряків «Створи вітер сам» у відео форматі. За детальними інструкціями діти власноруч змогли не лише створити моделі вітряків з простих та доступних матеріалів, а й дізнатися, як сила вітру використовувалася в давнину, як у сучасному світі перетворюється на енергію і чому це важливо для майбутнього нашої планети. Результат майстер-класу – відеофільм «Екохвиля «Майстерня вітру: дитячі руки творять енергію».

Здобувачі освіти біологічного відділу стали учасниками леґо-майстерки «Екобудинки майбутнього». За допомогою конструктора LEGO вихованці творчо реалізували власні інженерні проекти – енергозберігаючі будинки майбутнього. Така майстерка для дітей – не тільки простір креативних ідей, а й поглиблення знань щодо відновлювальних ресурсів.

Щоб наше місто завжди залишалося красивим, зеленим і квітучим, педагоги та вихованці ЦЕНТУМ СМР долучилися до унікальної екоакції «Зелений код балкону: активуй екопростір!». Завдяки цій ініціативі балкони учасників екоакції у житлових будинках перетворилися на зелені куточки, що приваблюють не тільки естетично, а й забезпечують свіжим та охолодженим повітрям, допомагають відволіктися від сумних думок та адаптуватися влітку до спеки, спричиненою глобальними змінами.

Просвітницька робота серед учнівської молоді у закладах освіти щодо енергоефективності, використання відновлюваних джерел є надзвичайно актуальною і важливою на сучасному етапі нашого життя: під час регулярних відключень світла у житлових помешканнях треба шукати нові підходи та відповідально ставитися до енергетики країни як до цілісної системи.

Педагоги закладу ініціювали проведення міської екологічної акції «Довкілля починається з мене» на базі об'єкту природно-заповідного фонду місцевого значення «Ботанічний сад «Юннатівський». Виконані роботи на площі 1,26 га по оновленню ландшафтного дизайну клумб, рабаток, газонів естетично приваблюють відвідувачів та гостей міста.

У межах проведення Днів Сталої Енергії – 2025 у ЦЕНТУМ СМР активізувалася екскурсійна робота для учнівської молоді, де основними локаціями стали живий куточок, навчально-тваринницька ферма, етнографічно-краєзнавчий музей та музей хліба. Заклад відвідало близько 200 учнів освітніх закладів Сумської міської територіальної громади.

Жовтень 2025 року ознаменувався десятим, ювілейним проведенням Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток», започаткованої Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді. Захід було організовано в рамках виконання Програми охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2025-2027 роки. Ключові завдання включали формування екологічної свідомості та громадянської позиції в учнівській молоді, стимулювання пізнавальної активності та посилення екологічного руху.

ЦЕНТУМ СМР став організатором гри, у якій брали участь здобувачі освіти 10-11 років чотирьох закладів позашкільної освіти Сумської міської територіальної громади: Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради, Комунального закладу Сумського Палацу дітей та юнацтва, Центру науково-технічної творчості учнівської молоді Сумської міської ради та Комунальної установи «Міський центр військово-патріотичного виховання».

У зв'язку із безпековою ситуацією, захід відбувся у дистанційному форматі. Гра проводилася у три етапи: «Віртуальна екскурсія «Вулицями мого міста», артпроект «Осінні барви України», «Екокібер Суми». Щоб виконати поставлені завдання учасникам довелося застосувати не тільки знання та логічне мислення, а й провести певні пошукові дослідження, проявити творчі здібності та громадянську свідомість. За підсумками роботи журі визначені переможці, вони нагороджені Грамотами управління освіти і науки Сумської міської ради.

Восени 2025/2026 навчального року здобувачі освіти та працівники ЦЕНТУМ СМР брали участь у благодійній акції Національного банку України зі збору монет #PowerCoins для допомоги тваринам, які постраждали від війни. Усього зібрано 615 грн.

У ЦЕНТУМ СМР продовжується робота по реалізації заходів на виконання Національного плану управління відходами. У гуртках регулярно проводяться тематичні заходи, під час яких вихованці знайомляться з цією проблемою, з сучасними тенденціями поводження з відходами у світі та у нашій країні, діляться досвідом сортування відходів у своїх родин.

До Всесвітнього дня переробки в біологічному відділі проведено онлайн-заняття «Майбутнє без сміття», на якому розглядалися питання утилізації

відходів, раціонального використання сировини та екологічну гру «Сміття сортуй – планету врятуй», під час якої учні закріпили практичні навички сортування сміття.

Керівники гуртків та вихованці студії «Прикладні мистецтва» 17 та 18 березня долучилися до екологічного проєкту «Даруємо нове життя старим і непотрібним речам». Учні брали участь у творчій майстерні «Квітка в горщику». Під час заходу учасники виготовили сувеніри з використаних матеріалів, доводячи, що безліч речей можуть отримати друге життя. Головна ідея проєкту – те, що зазвичай вважається сміттям, перетворюється на мистецтво й корисні предмети, не засмічуючи планету.

Педагогами закладу проведена широка просвітницька кампанія до екологічних свят і дат: Дня водно-болотних угідь, Дня проліска, Міжнародного Дня птахів, Всесвітнього дня тварин, Міжнародного Дня просвіти з питань мінної безпеки та інших.

3.1.3. Співробітництво педагогічних працівників

3.1.3.1. Педагогічні працівники та/або тренери-викладачі співпрацюють з батьками здобувачів освіти

У ЦЕНТУМ СМР налагоджена співпраця з родинami вихованців. Дієвим органом управління в закладі є батьківський комітет, який обирається на загальних батьківських зборах.

Провідною формою роботи з батьками є батьківські збори, рішення яких визначає завдання, зміст, напрями роботи батьківського колективу, освітнього закладу. Саме під час проведення батьківських зборів згуртовується колектив батьків, формується загальна думка щодо актуальних проблем життєдіяльності закладу та педагогічна культура батьківської громадськості. На батьківських зборах ЦЕНТУМ СМР відбувається підбиття підсумків роботи, систематичне ознайомлення батьків із завданнями, новим змістом і напрямками освітнього процесу, специфікою роботи закладу. Батьки отримують інформацію про нормативно-правове підґрунтя нововведень в освіті.

Нового педагогічного змісту набули партнерські відносини із сім'ями вихованців. Співпраця з батьками була організована шляхом інтеграції батьків у освітній процес з метою їх науково-методичного, інформаційного супроводу та психолого-педагогічного навчання.

Постійно надається підтримка сім'ям із категорії внутрішньо переміщених осіб і постраждалих внаслідок бойових дій (психологічна, матеріальна, консультативна допомога).

Розуміючи вплив родини на виховання дітей, педагоги активно співпрацювали з батьками, вчасно відгукувались на їхні запити, залучали батьків до освітнього процесу. З цією метою впроваджувалися різноманітні форми роботи з батьками: батьківські збори, педагогічні бесіди з батьками, тематичні консультації, родинні свята, спільні проєкти, робота з батьківським активом.

Високу ефективність мали такі заходи, як батьківські збори на теми «Подолання тривожності та стресу в дітей», «Особливості дистанційного формату навчання», «Батьки як приклад стійкості». Для ефективної роботи та подальшої співпраці сім'ї і закладу проводились соціально-психологічні тренінги, до участі в яких залучалися вихованці, їхні батьки та педагоги.

Усі проблеми розвитку закладу спільно з соціальними партнерами вирішувалися відповідно до норм чинного законодавства, Статуту закладу, положень, правил, інструкцій, наказів й договорів про співпрацю.

3.1.3.2. Педагогічні працівники та/або тренери-викладачі співпрацюють з представниками закладів освіти, громадських організацій

Одним із стратегічних напрямків модернізації української освіти є соціальне партнерство, яке можливе за умови спільної взаємодії закладу освіти з іншими суб'єктами освітнього процесу, націлене на максимальне узгодження й реалізацію інтересів усіх його учасників. ЦЕНТУМ СМР як провайдер освітніх послуг у сфері позашкільної освіти має значні можливості для реалізації завдань екологічного навчання. Найбільш вагомі результати закладу позашкільної освіти досягаються завдяки співпраці ЦЕНТУМ СМР із закладами дошкільної, загальної середньої, вищої освіти, іншими державними та громадськими організаціями.

Одним із стратегічних напрямків модернізації української освіти є соціальне партнерство, яке можливе за умови спільної взаємодії закладу освіти з іншими суб'єктами освітнього процесу, націлене на максимальне узгодження й реалізацію інтересів усіх його учасників. ЦЕНТУМ СМР, як провайдер освітніх послуг у сфері позашкільної освіти, має значні можливості для реалізації завдань екологічного навчання. Найбільш вагомі результати досягаються завдяки співпраці ЦЕНТУМ СМР із закладами дошкільної, загальної середньої, вищої освіти, іншими державними та громадськими організаціями.

Протягом звітнього періоду педагоги і вихованці ЦЕНТУМ СМР активно брали участь у обласному соціально-освітньому проєкті «КРОВНА РОДИНА», а саме в таких заходах як онлайн-фестивалі родинних реліквій «Мамина вишиванка» та краєзнавчій експедиції учнівської молоді «З родини йде життя людини».

Завдяки тісній співпраці ЦЕНТУМ СМР з філією «Сумське лісове господарство» Державного підприємства «Ліси України» та СЗЗСО № 5 вихованці шкільного лісництва активно долучалися до практичної природоохоронної роботи. Разом з працівниками лісгоспу учні виконували дослідження, фенологічні та метеорологічні спостереження, впорядковували закріплені ділянки лісу з урахуванням безпекової ситуації в Сумській міській територіальній громаді.

Продовжується співпраця з Українським товариством охорони природи. Педагоги закладу є членами товариства. Вихованці закладу брали участь у

міській виставці новорічних букетів «Замість ялинки – букет!», у заходах, присвячених Дню Землі, Дню довкілля, Дню водно-болотних угідь.

Педагоги біологічного відділу є членами Українського товариства охорони птахів – Національною громадською природоохоронною організацією, головною метою якої є охорона навколишнього середовища шляхом збереження видового різноманіття та кількісного багатства птахів. Цього року вихованці та педагоги закладу обмінювалися інформацією щодо спостережень за птахами України, брали участь у Всеукраїнських природоохоронних акціях «Птах року», «Годівничка», Міжнародних днях спостережень за птахами, Великому зимовому обліку птахів.

Педагоги продовжують співпрацювати з природничо-географічним факультетом Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка з метою покращення методичного забезпечення і проведення профорієнтаційної роботи серед здобувачів освіти.

У 2025 році укладено угоди про співпрацю з Сумським закладом загальної середньої освіти I-III ступенів № 19, Сумським закладом початкової освіти I ступеня № 32, Сумською початковою школою № 30 «Унікум» Сумської міської ради та Сумським закладом дошкільної освіти № 2 «Ясочка»; комунальним закладом Сумським ліцеєм № 33 СМР.

З метою навчання, виховання та соціалізації учнів з особливими освітніми потребами велика увага приділялася розвитку партнерської взаємодії з такими соціальними інституціями, як Сумський заклад загальної середньої освіти спеціальна школа та реабілітаційним відділенням КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди». Педагоги ЦЕНТУМ СМР проводять гуртки на базі вищезгаданих закладів, залучаючи дітей різних вікових груп до екологічних акцій, конкурсів, виставок.

3.2. Підвищення професійного рівня педагогічних працівників закладу освіти

3.2.1. Забезпечення педагогічними працівниками постійного підвищення своєї кваліфікації

3.2.1.1. Наявність документів про підвищення кваліфікації педагогічних працівників та/або тренерів-викладачів

Перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу здійснювалась відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 за очно-дистанційною формою навчання. У 2025 році відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800) було розроблено та затверджено педагогічною радою орієнтовний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників на 2025 рік (протокол педагогічної ради № 5 від 18.12.2025).

Відповідно до орієнтовного плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу в 2025 році курси підвищення фахової кваліфікації при

Комунальному закладі Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти пройшли 10 педпрацівників. У поточному році перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу здійснювалась переважно за дистанційною формою навчання.

Копії свідоцтв про проходження курсової перепідготовки зберігаються в особових справах педагогів та ведеться журнал їх реєстрації.

3.2.1.2. Дотримання вимог законодавства під час атестації педагогічних працівників

Процес атестації педагогічних працівників у закладі здійснювався відповідно до положень статті 50 Закону України «Про освіту», статті 25 Закону України «Про позашкільну освіту», Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805, листа Міністерства освіти і науки України від 08.03.2023 № 1/3343-23 «Про застосування Положення про атестацію педагогічних працівників», листа управління освіти і науки Сумської міської ради від 25.04.2023 № 13.01-18/611.

У 2025 році видано накази по закладу: «Про затвердження складу атестаційної комісії» (від 18.09.2025 № 108). Зазначений наказ виданий з дотриманням термінів та погоджені головою профспілкового комітету.

Засідання атестаційної комісії проведено згідно з графіком (4 рази на рік). Протоколи засідань оформлено у відповідній книзі, яка прошита та скріплена печаткою.

Для забезпечення об'єктивної оцінки педагогічної діяльності протягом жовтня-лютого вивчалася система роботи педагогів (відвідувались гурткові заняття, виховні заходи, проводились спостереження), аналізувалась участь у методичній роботі; вивчався стан ведення документації та результативність участі вихованців у виставках, конкурсах; оцінювалась ефективність роботи з обдарованими вихованцями.

Згідно з річним планом роботи на засіданнях методичних об'єднань педагогами, що атестувались, проводились творчі звіти, майстер-класи, виставки методичних матеріалів, демонструвались власні портфоліо (протокол МО № 1 від 06.02.2025).

Система роботи педагогів, які атестувались, по закінченню означеного терміну затверджувалася наказами (накази від № 2 від 20.02.2025 «Про затвердження системи роботи педагогічних працівників»).

По закінченню атестаційного періоду видано наказ від 20.03.2025 № 28 «Про підсумки атестації педагогічних працівників у 2025 році».

Атестаційні листи, атестаційні характеристики, копії свідоцтв про підвищення кваліфікації зберігаються в особових справах педагогів. Другий примірник атестаційного листа видано під підпис працівнику, який атестувався. Ведеться журнал видачі другого примірника атестаційних листів.

У закладі розроблено і затверджено директором перспективний план атестації та підвищення кваліфікації педагогічних працівників. У 2025 році

усього атестувалося 10 керівників гуртків та 2 завідувачі відділів, що становить 30,7 % від загальної кількості педагогів закладу. Чотирьом педагогам присвоєно педагогічне звання «Керівник гуртка-методист». Педагоги проходили чергову атестацію.

3.2.1.4. Частка педагогічних працівників, які брали участь у фахових конкурсах педагогічної майстерності, семінарах, конференціях, освітніх проєктах

Педагогічні працівники брали участь у семінарах, організованих і проведених різними урядовими та неурядовими організаціями, а саме:

В обласному етапі Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти за еколого-натуралістичним напрямом перемогу здобули М. Люльченко та В. Вертель, керівники гуртків (наказ Департаменту освіти і науки СОДА від 27.05.2024 № 380-ОД)

Відповідно до Циклограми проведення методико-педагогічних заходів і заходів для дітей та учнівської молоді у 2024/2025 навчальному році взяли участь у обласному етапі «Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок та віртуальних ресурсів з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти» (О. Бондар).

З метою професійної адаптації молодих та новопризначених педагогічних працівників у закладі реалізовувався план роботи Школи молодого педагога. Протягом 2025 року було проведено 8 засідань, на яких були розглянуті питання професійного зростання молодих педагогів, упровадження інноваційних технологій у педагогічну практику, професійної адаптації молодого педагога, методики проведення сучасного заняття, організації роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою закладу, шляхів підвищення ефективності сучасного заняття.

3.2.1.5. Частка педагогічних працівників, які мають відзнаки, нагороди, звання

У Центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді працюють педагогічні працівники, які мають відзнаки: знак «Відмінник освіти України» – 4 педагога (8,9%), нагрудний знак «Василь Сухомлинський» – 1 педагог (2,2%); звання: «Керівник гуртка-методист» – 6 педагогів (13,6 %); науковий ступінь кандидата наук – 3 педагога (6,8 %).

У 2025 році відзнаки, грамоти та подяки отримали такі педагоги:

Боровик В. М., заступник директора з навчально-методичної роботи нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти» та нагрудним знаком «Профспілковий лідер»;

Гримайло Т. С., завідувач відділу - Грамотою обласної державної адміністрації.

Щербакова З. Г., керівник гуртка – Подякою Міністерства освіти і науки України;

Фесенко В. І. - Подякою управління освіти і науки Сумської міської ради;
Лазуткіна О. Є. – Грамотою управління освіти і науки Сумської міської ради;

Бондар О. В., методист, керівники гуртків Лобасенко В. М., Коротун В. О., Рогальська С. А. - педагоги, що підготували переможців Міжнародного багатожанрового онлайн фестивалю творчості, присвяченого Міжнародному дню домашніх улюбленців «З любов'ю до тварин» - Подяку;
Рогальська С. А., Бондар О. В., Нікуліна В. І. - Подяку керівнику за підготовку переможців Міжнародний багатожанровий онлайн фестиваль творчості «Шепіт моря дарує натхнення 2025» (КМГО «Розвиток»).

У 2025 році 22,7 % педагогів закладу отримали нагороди різного рівня (грамоти, подяки).

Таблиця 3.2.1.5

Педагогічний склад закладу позашкільної освіти
(станом на 01.12.2025)

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові педагога	Посада	Педагогічний стаж	Примітка
1.	Акіменко Віта Миколаївна	Завідувач відділу/керівник гуртка	29	
2.	Баталова Алла Борисівна	Керівник гуртка	21	
3.	Безлепкіна Марина Олек ссндрівна	Керівник гуртка	28	С*
4.	Бондар Олена Василівна	Методист/керівник гуртка	36	
5.	Боровик Володимир Миколайович	Заступник директора з НМР/керівник гуртка директора з навчально-методичної роботи	31	
6.	Бур'ян Олена Миколаївна	Завідувач/керівник гуртка	36	
7.	Вертель Владислав Вікторович	Керівник гуртка	14	С*
8.	Гиренко Наталя Миколаївна	Керівник гуртка	3	
9.	Григоренко Оксана Володимирівна	Керівник гуртка	23	С*
10.	Гримайло Тетяна Сергіївна	Завідувач відділу/керівник гуртка	13	
11.	Дубініна Світлана Борисівна	Заступник директора з НВР/керівник гуртка	34	
12.	Захарченко Марина Григорівна	Керівник гуртка	15	С*

13.	Зимак Юрій Анатолійович	Керівник гуртка	31	С*, К*
14.	Єрмакова Анна Олександрівна	Керівник гуртка	5	С*
15.	Клименко Світлана Олександрівна	Керівник гуртка	19	С*
16.	Коротун Валентина Олександрівна	Секретар/керівник гуртка	1	
17.	Кужель Григорій Іванович	Завідувач відділу/керівник гуртка	35	
18.	Куц Юлія Олексіївна	Керівник гуртка	8	Д*
19.	Лазуткіна Олена Євгенівна	Завідувач бібліотекою/керівник гуртка	34	
20.	Лобасенко Вікторія Миколаївна	Керівник гуртка	17	
21.	Люльченко Марина Володимирівна	Методист/керівник гуртка	40	
22.	Мартинюк Ганна Іванівна	Керівник гуртка	10	С*
23.	Мельник Світлана Петрівна	Методист/керівник гуртка	39	
24.	Міготіна Людмила Григорівна	Методист/керівник гуртка	27	
25.	Молошна Вікторія Сергіївна	Керівник гуртка	2	С*
26.	Ніколенко Світлана Вікторівна	Завідувач відділу/керівник гуртка	37	
27.	Нікуліна Валентина Іванівна	Завідувач відділу/керівник гуртка	43	
28.	Павлюченко Олег Борисович	Методист/керівник гуртка	42	
29.	Пимоненко Ніна Іванівна	Керівник гуртка	38	
30.	Радченко Оксана Іванівна	Керівник гуртка	25	К*
31.	Рачинська Наталія Іванівна	Керівник гуртка	25	
32.	Рогальська Софія Андріївна	Керівник гуртка	3	
33.	Сидоренко Людмила Олексіївна	Керівник гуртка	23	

34.	Тертишна Лариса Іванівна	Керівник гуртка	21	
35.	Токарєва Світлана Петрівна	Завідувач відділу/керівник гуртка	21	
36.	Ткаченко Алла Андріївна	Керівник гуртка	31	С*
37.	Харламова Людмила Миколаївна	Директор/керівник гуртка	40	
38.	Череватенко Олена Олександрівна	Керівник гуртка	–	
39.	Чикалова Наталія Іванівна	Керівник гуртка	36	
40.	Шарпило Оксана Михайлівна	Керівник гуртка/методист	23	
41.	Шатрюк Лілія Юріївна	Керівник гуртка	13	
42.	Штика Світлана Василівна	Керівник гуртка	17	
43.	Щербаківа Зоя Генадіївна	Керівник гуртка	29	
44.	Цуканова Оксана Володимирівна	Керівник гуртка	18	С*

Д* – декретна відпустка

К* – за кордоном

С* – сумісники

Усього станом на 01.12.2025 року освітній процес у закладі здійснюють 45 педагогів.

IV. УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

4.1. Організаційно-правові засади діяльності закладу освіти

4.1.1. Керівництво забезпечує організацію управлінської діяльності

4.1.1.1. Установчі документи закладу освіти відповідають законодавству

Статут Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради затверджено рішенням Сумської міської ради № 1406-МР від 23.07.2021. Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи серія АОО № 732738 від 16.12.1993. Відповідно до рішення регіональної експертної ради з питань ліцензування та атестації навчальних закладів при Департаменті освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 19.12.2014 (протокол № 7) заклад визнано «атестованим з відзнакою» за рівнем упровадження позашкільної освіти (рівень освітньої діяльності – «високий») та видано Свідоцтво про атестацію серія ОС № 030237.

4.1.1.2. У закладі освіти створено внутрішню систему забезпечення якості освіти

Відповідно до вимог статті 41 Закону України «Про освіту» в закладі розроблено Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, яке схвалено педагогічною радою (протокол № 4 від 30.08.2022) і затверджено директором ЦЕНТУМ (наказ від 30.08.2022 № 80).

Таблиця 4.1.1.1

4.1.1.3. Планування роботи закладу освіти відповідає статуту, особливостям(типу і профілю), умовам його діяльності.

Система планування роботи ЦЕНТУМ СМР є досконалою, всеохоплювальною та перспективно-прогнозованою. Забезпечено якісний планомірний процес організаційної, контролюючої, аналітико-узагальнюючої діяльності. Системний підхід у плануванні роботи виражений у структурі, яка складається зі Стратегії розвитку, освітньої програми, планування на рік, місяць, тиждень, індивідуальних планів роботи адміністрації, завідувачів відділів та методистів.

У закладі в наявності всі нормативно-правові документи, як у паперовому, так і в електронному вигляді.

4.1.1.4. Керівник та колегіальні органи управління закладу освіти аналізують реалізацію планів роботи, коригують їх у разі потреби

Заходи по забезпеченню якісного змісту позашкільної освіти торкаються питань освітньої, виховної, методичної й організаційної роботи та обговорюються на засіданнях педагогічної ради, а саме: «Затвердження звіту роботи закладу в 2025 році», (протокол від 18.12.2025 № 4), «Самоаналіз діяльності педколективу в 2024/2025 навчальному році» (протокол від 22.05.2025 № 3), «Про результати роботи педколективу на IV контрольній»

узагальнювальному етапі (січень 2025 – грудень 2025) над науково-методичною темою закладу «Розроблення та реалізація моделі закладу позашкільної освіти інноваційного типу як Школи життєвої компетентності» (протокол від 18.12.2025 № 4), «Про планування роботи з профілактики та протидії булінгу, організацію роботи з безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу під час воєнного стану» (протокол № 4 від 29.08.2025). Аналіз планів роботи, їх корекція розглядається під час нарад при директорові закладу, засідань відділів, методичних об'єднань тощо. План роботи ЦЕНТУМ СМР схвалюється педагогічною радою закладу («Обговорення та погодження плану роботи закладу на 2026 рік», протокол педради від 18.12.2025 № 4) та реалізує стратегію його розвитку, враховує освітню програму, актуальні завдання, висвітлює всі напрямки діяльності, результати самооцінювання.

Впродовж року у річному плані роботи закладу робиться відмітка про виконання й створений розділ «Робота поза планом» для коригування планів. У закладі систематично здійснюється аналіз функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти. У наказах з основної діяльності «Про стан виконання та корекцію планів роботи» (накази від 31.01.2025 № 14, від 28.02.2025 № 26, від 01.04.2025 № 37, від 01.05.2025 № 54, від 30.05.2025 № 65, від 30.06.2025 № 79, від 05.08.2025 № 87, 01.09.2025 № 99, від 30.09.2025 № 113, від 31.10.2025 № 120, від 01.12.2025 № 133, від 31.12.2025 № 141) аналізується виконання планів роботи відділів та скореговані плани роботи структурних підрозділів закладу.

Щорічно в ЦЕНТУМ СМР проводиться комплексне самооцінювання освітньої діяльності, до якого залучаються всі учасники освітнього процесу, здійснюється аналіз освітнього процесу, приймаються рішення щодо їх коригування. Отримані результати враховуються при плануванні роботи закладу освіти, що дає помітний позитивний результат.

4.1.1.5. Структура закладу, мережа гуртків, секцій, інших організаційних форм відповідають статуту закладу освіти

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради (далі – ЦЕНТУМ СМР) – багатопрофільний заклад освіти, в якому органічно поєднуються різні напрями роботи з дітьми в позаурочний час.

Реалізуюючи завдання, що стоять перед позашкільною освітою, педагогічний колектив здійснює освітню діяльність за такими напрямками: еколого-натуралістичним, художньо-естетичним, гуманітарним та оздоровчим. Згідно зі Статутом ЦЕНТУМ СМР заклад позашкільної освіти за типом є комплексним, проте пріоритетним вектором педагогічної діяльності залишається еколого-натуралістичний, який передбачає оволодіння вихованцями знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, набуття досвіду розв'язання екологічних проблем.

Мережа гуртків була оптимізована та пристосована до умов правового режиму воєнного стану. Згідно з мережею гуртків у 2025/2026 навчальному році у ЦЕНТУМ СМР функціонує 160 гуртків 50 профілів, в яких навчається 2090 вихованців віком від 3 до 18 років. Кількість гуртків у 2025/2026 навчальному

році зменшилася, проте кількість вихованців збільшилася у порівнянні з минулим навчальним роком: у 2024/2025 навчальному році 180 гуртків відвідували 1990 здобувачів освіти.

Кількість гуртків та вихованців щороку змінюється відповідно до напрямів позашкільної освіти. У поточному навчальному році 45 гуртків еколого-натуралістичного напрямку відвідують 458 здобувачів освіти; 57 гуртків художньо-естетичного – 813 дітей; 50 гуртків гуманітарного – 729 дітей; 8 гуртків оздоровчого – 90 вихованців.

Станом на 01.12.2025 у закладі навчаються:

діти з особливими освітніми потребами – 61

діти-сироти – 0;

діти, позбавлені батьківського піклування – 0;

діти з малозабезпечених сімей – 6;

діти з багатодітних сімей – 30;

ВПО - 30.

Сумарне тижневе навантаження станом на 01.09.2025 зменшилося з 632 до 530 годин.

Враховуючи соціальний запит на позашкільну освіту для дітей громади протягом 2025 року, продовжувалася робота з оновлення профілів гуртків і творчих об'єднань. У 2024/2025 навчальному році розпочали роботу гуртки: «Цікава хімія» (керівник гуртка Клименко С.О.); «Природа і конструювання» (керівник гуртка Мартинюк Г.І., Боглаєва Д.В.), «Соціальна успішність» (керівник гуртка Захарченко М.Г.), «Лідерство» (керівник гуртка Єрмакова А.О.), «Вокальне мистецтво» (керівник гуртка Молошна В.С.), «Інтелектуальні ігри» (керівник гуртка Щербакова З.Г.), студія розвитку «Дошколярик».

Частина гуртків працює на базі інших закладів освіти, де створено безпечні умови та наявні укриття для учасників освітнього процесу. Гуртки «Шахи» працюють у КУ Сумська ЗОШ № 23; «Читаємо українською» - на базі ЗЗСО № 2; гуртки «Кольорові долоньки» – на базі сімейного простору «Мудра сова», КУ ССШ №7, ССПШ №32; «Дивосвіт» – КУ Сумська ЗОШ № 6; «Природа і конструювання», «Вокальне мистецтво», «Лідерство», «Соціальна успішність» – Сумська ПШ № 30 «Унікум»; «Біологія з основами дослідництва» – КУ ССШ № 10; «Говоримо англійською» – у КЗ Сумський ліцей №33. У 2025/2026 навчальному році продовжено співпрацю з реабілітаційним відділенням Комунального неприбуткового підприємства Дитяча лікарня Святої Зінаїди, де працюють гуртки «Розвиваємо здібності», «Пізнай себе», «Ми – сумчани». Гуртки початкового рівня «Абетка природи» продовжили роботу з дітьми з особливими освітніми потребами в СЗСО спеціальна школа.

Основною формою організації освітньої діяльності залишаються дитячі творчі об'єднання (гуртки).

Таблиця 4.1.1.5

Організаційні форми освітнього процесу за основними профілями діяльності

Профіль	Назва ТУО	Навчальний рівень	Рік навчання	Кількість груп	Кількість вихованців				
					дошкільного	молодшого шкільного віку	середнього шкільного віку	старшого шкільного віку	загальна
Біологічний	Поглиблене вивчення біології	ОР	I РН	2	-	-	-	24	24
	Біологія з основами дослідництва	ОР	I РН	2	-	-	-	30	30
	Абетка природи	ПР	I РН	6	-	55	-	-	70
	Дивосвіт	ПР	I РН	1	-	15	-	-	15
Екологічний	Захист біорізноманіття в умовах воєнних дій	ОР	I РН	1	-	-	-	12	12
	Ми – сумчани	ОР	I РН	2	-	-	30	-	30
	Лісовичок	ОР	I РН	1	-	15	-	-	15
Ранній творчий розвиток дитини	Дитина і довкілля	ПР	I РН	6	97	-	-	-	97
	Я пізнаю світ	ПР	I РН	2	6	-	-	-	6
	Музична мозаїка	ПР	I РН	9	94	-	-	-	94

	Кольорові долоньки	ПР	I PH	5	43	-	-	-	43
	Художня творчість	ПР	I PH	2	22	-	-	-	22
	Мовленнєва грамота	ПР	I PH	6	82	-	-	-	82
	Логіка світу	ПР	I PH	8	88	-	-	-	88
	Весела англійська мова	ПР	I PH	7	78	-	-	-	78
	Розвиваємось разом	ПР	I PH	7	58	-	-	-	58
	Дивограй	ПР	I PH	4	30	-	-	-	30
	Образотворче мистецтво для дошкільників	ПР	I PH	4	60	-	-	-	60
	Говоримо англійською	ПР	I PH	1	15	-	-	-	15
	Абетка природи	ПР	I PH	1	15	-	-	-	15
	Безпека дитини	ПР	I PH	1	10	-	-	-	10
Інтегровані	Інтеграл	ОР	I PH	2	-	-	-	30	30
	Пізнай себе	ОР	I PH	2	-	-	30	-	30
	Цікаве читання	ОР	I PH	2	-	30	-	-	-
	Читаємо українською	ПР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Українське народознавство	ПР	I PH	1	-	15	-	-	15

	Розвиваємо здібності	ОР	I PH	7	-	105	-	-	105
	Говоримо англійсько	ОР	I PH	9	-	135	-	-	135
	Знавці української мови	ОР	I PH	1	-	-	-	15	15
	Безпека дитини	ОР	I PH	2	-	-	30	-	30
	Інтелектуальні ігри	ОР	I PH	4	-	30	30	-	60
	Природа і конструювання	ПР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Соціальна успішність	ОР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Лідерство	ОР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Цікава хімія	ОР	I PH	3	-		45	-	45
Інші (декоративно-ужитковий, художньо-естетичний)	Перлинки	ПР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Кольорові долоньки	ПР	I PH	3	-	45	-	-	45
	Акторська майстерність	ОР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Майстерня творчості	ПР	I PH	6	-	90	-	-	90
	Народні умільці	ОР	I PH	4	-	57	-	-	57
	Креокідс	ОР	I PH	2	-	30	-	-	30
	Художня творчість	ОР	I PH	4	-	60	-	-	60

		OP	II PH	2	-	30	-	-	30		
	Скринька творчост	OP	I PH	1	-	15	-	-	15		
	Декоративна творчість	OP	I PH	4	-	60	-	-	60		
	Природа творчість	OP	I PH	1	-	11	-	-	11		
		OP	II PH	3	-	33	-	-	33		
	Вокальне мистецтво	OP	I PH	4	-	30	30	-	60		
	Батик	OP	I PH	3	-	45	-	-	45		
Всього:						160	698	1086	195	111	2090

ПР – початковий рівень

OP – основний рівень

I PH – перший рік навчання

II PH – другий рік навчання

Профілі еколого-натуралістичної позашкільної освіти: біологічний, екологічний, сільсько-господарський, квітково-декоративний, народознавчий, інші (ранній творчий розвиток дитини, STEM, природознавство й англійська мова, декоративно-ужитковий тощо).

Схема 4.1.1.5

4.1.1.6. Режим роботи закладу освіти та розклад занять враховують вікові особливості здобувачів освіти

Режим роботи закладу встановлюється відповідно до ст. 17 Закону України «Про позашкільну освіту», регулюється Правилами внутрішнього трудового розпорядку для працівників Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради (Розділ V. Робочий час і його використання). Дане питання розглядається на засіданні педагогічної ради та затверджується на початку навчального року наказом з урахуванням рекомендацій управління освіти і науки Сумської міської ради (наказ від 29.08.2025 № 95 «Про організацію освітнього процесу та режим роботи ЦЕНТУМ СМР у 2025/2026 н.р.»).

Розклад занять гуртків та творчих об'єднань ЦЕНТУМ СМР складається на I та II семестри навчального року з урахуванням вікових особливостей вихованців, відповідає санітарно-гігієнічним нормам і сприяє інтенсифікації занять й створенню комфортної роботи для педагогів. Розклад занять розподілений за структурними підрозділами та відповідає навчальному плану. Тривалість занять, відпочинку між ними визначаються освітньою програмою, навчальними програмами з урахуванням психофізіологічного розвитку та допустимого навчального навантаження для різних вікових категорій здобувачів освіти. Розклад занять гуртків затверджується наказом ЦЕНТУМ СМР (накази від 06.01.2025 № 5 та від 13.09.2025 № 106).

Враховуючи безпекову ситуацію у СМТГ освітній процес здійснювався у дистанційній та змішаній формах, що знайшло відображення в організації режиму роботи закладу. Онлайн-заняття проводилися в режимі затвердженого розкладу, у відповідності до календарно-тематичного планування, з дотриманням вимог наказу МОЗ України від 01.08.2022 року №1371, Санітарного регламенту для закладів освіти та вимог до організації роботи з технічними засобами навчання.

У закладі дотримуються санітарних правил і норм щодо безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання та тривалості виконання завдань для самопідготовки. Керівники гуртків при організації роботи з технічними засобами навчання, враховують навантаження на органи зору учнів, урізноманітнюючи форми роботи з дітьми в дистанційній формі. Окрім того, педагоги протягом заняття нагадують учням про правильну поставу і вправи для очей, а в разі синхронних занять проводять їх разом із учнями.

Режим роботи (асинхронний чи синхронний) педагоги відображають у розкладі занять та під час планування занять на Google Classroom. Онлайн-заняття в синхронному режимі проводилися з використанням програм для проведення відеоконференцій. Відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття позашкільної освіти в закладі під час навчання з використанням елементів дистанційного навчання більшість керівників гуртків проводять в синхронному режимі не менше 30% навчального часу від загальної кількості та в асинхронному режимі – решту навчального часу.

Педагогічні працівники володіють знаннями про вікові, фізіологічні та

психологічні особливості дітей, їх індивідуальні можливості та потреби, гнучко та варіативно застосовують їх в освітньому процесі.

4.1.1.7. Наповнюваність груп та інших організаційних форм відповідають встановленим нормативам

Відповідно до ст.18 п.2 Закону України «Про позашкільну освіту», Статуту ЦЕНТУМ середня наповнюваність груп та інших організаційних форм у Центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді становить, як правило, 10-15 вихованців (учнів, слухачів).

У 2025/2026 навчальному році кампанія з набору вихованців була складною. Продовження воєнного стану в Україні безпекові чинники впливу на освітній процес, зокрема повітряні тривоги, необхідність переховуватися в укриттях; кризові ситуації, пов'язані зі стабілізаційними та аварійними відключеннями електропостачання та водопостачання, тимчасова відсутність мобільного та Інтернет-зв'язку від'їзд частини дітей і педагогів за межі країни або регіону вносить корективи в організацію навчальної діяльності. Але педагоги закладу знаходять шляхи вирішення проблем шляхом гнучкості режиму роботи, активізації інформування мешканців громади через соціальні мережі, розширення співпраці зі закладами загальної середньої та дошкільної освіти, запровадження змішаних та онлайн-форм навчання для дітей які тимчасово перебувають за межами громади з можливою дистанційною участю у роботі гуртків тощо.

Зарахування до Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді здійснюється протягом року (по мірі закінчення комплектування гуртків, груп та інших творчих об'єднань) за бажанням здобувачів освіти і за заявою батьків або осіб, які їх замінюють.

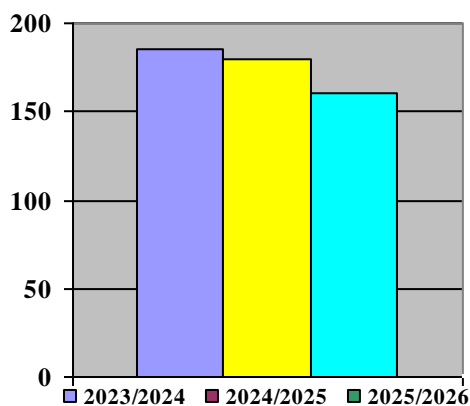
За результатами моніторингу освітнього процесу встановлено, що наповнюваність груп (гуртків) та інших організаційних форм відповідають встановленим нормативам.

4.1.1.8. Динаміка мережі гуртків, груп, секцій та інших творчих об'єднань закладу позашкільної освіти, кількості вихованців, учнів, слухачів (за останні три роки)

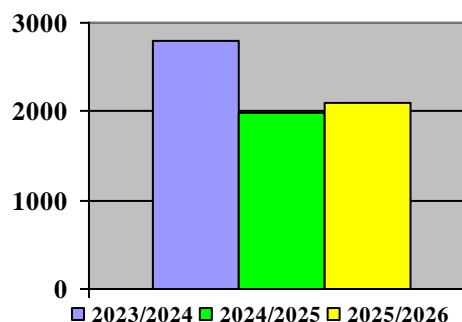
Діаграма 4.1.1.8.1

Динаміка розвитку мережі гуртків за 2023-2025 роки

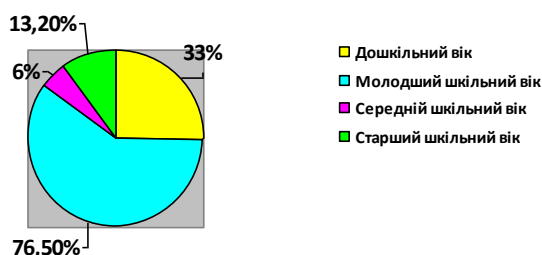
Кількість гуртків
у 2023/2025 роках

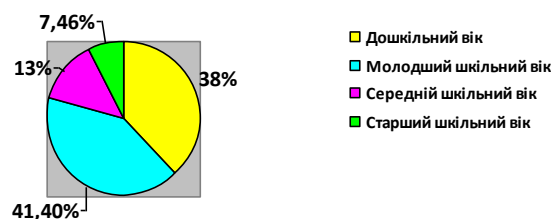
Кількість здобувачів освіти
у 2023/2025 роках

Кількість вихованців за віком
у 2025 році

Кількість вихованців за віком
у 2025 році

4.1.1.9. Сформованість та дієвість роботи органів громадського самоврядування закладу освіти

У ЦЕНТУМ СМР забезпечується реалізація права учасників освітнього процесу на спільну участь у вирішенні питань, пов'язаних з організацією та забезпеченням освітньої діяльності, захистом прав і законних інтересів, організацією дозвілля та оздоровлення, а також участю в громадському нагляді (контролі) й управлінні закладом освіти в межах наданих повноважень шляхом функціонування органів громадського самоврядування.

За результатами аналізу документації, опитування учасників освітнього процесу та батьків вихованців встановлено, що громадське самоврядування в ЦЕНТУМ СМР здійснюється відповідно до принципів, визначених частиною восьмою статті 70 Закону України «Про освіту» та положень Національної доктрини розвитку освіти України.

Найвищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу є загальні збори (конференція) колективу ЦЕНТУМ СМР.

Упродовж 2025 року в закладі функціонували такі органи самоврядування: органи самоврядування працівників закладу освіти (загальні збори трудового колективу, рада закладу, педагогічна рада, методична рада, методичні об'єднання, профспілковий комітет);

органи учнівського самоврядування;
органи батьківського самоврядування (батьківський комітет).

Повноваження трудового колективу ЦЕНТУМ СМР реалізовувалися через загальні збори працівників, під час яких вирішувалися питання згуртування колективу задля досягнення спільної мети, внесення змін і коригування основних напрямів розвитку закладу, оперативної організації діяльності в умовах правового режиму воєнного стану. Також увага приділялася зменшенню соціальної напруженості під час визначення та розподілу пільг між працівниками, формуванню сприятливого психологічного мікроклімату та запобіганню виникненню конфліктних ситуацій у колективі.

У 2025 році проведено 6 загальних зборів трудового колективу (протокол №1 від 30.04.2025, протокол №2 від 08.05.2025, протокол №3 від 23.05.2025, протокол №4 від 29.08.2025, протокол №5 від 19.09.2025, протокол №6 від 25.12.2025 з яких три – позачергово, де розглядалося питання «Про нагородження педагогічних працівників».

Педагогічна рада, як постійно діючий колегіальний орган управління закладом, об'єднувала зусилля всього педагогічного колективу для активізації діяльності та підвищення результативності. Протягом року в ЦЕНТУМ СМР згідно з планом проведено 4 засідання педагогічної ради. Крім затвердження планів робіт, звітів, програм, обговорювалися актуальні питання освітньої, виховної, організаційно-масової, методичної роботи закладу та його структурних підрозділів.

4.1.1.10. Співпраця з науковими, культурно-просвітницькими, фізкультурно-оздоровчими (спортивними) установами, іншими закладами освіти, громадськими об'єднаннями

В умовах реформування освіти в Україні, одним із ключових завдань освітнього процесу є формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в житті, навчанні та професійній діяльності. Серед них компетентність «Екологічна грамотність і здорове життя» має особливе значення. Вона передбачає розвиток в учнівської молоді вміння раціонально використовувати природні ресурси згідно з принципами збалансованого розвитку.

Тому екологічна та природоохоронна освіта й виховання є пріоритетним напрямком роботи ЦЕНТУМ СМР. Ці процеси мають на меті сформуванню активну природоохоронну позицію в учнівської молоді та реалізуються через:

заняття в гуртках, проведення екологічних акцій, операцій, тематичних тижнів, організацію екскурсій та масових заходів, дослідницьку та суспільно-корисну працю.

В екологічному відділі в 2025 році працювали гуртки «Цікава хімія», «Природа і творчість», «Кольорові долоньки», «Дивограй», клуб мами і дитини «Грайлик» на базі ЦЕНТУМ СМР, ССШ № 30 «Унікум», ССПШ № 32.

Традиційно у закладі проводяться екологічні акції та операції: «Ялинка», «Годівничка», «Первоцвіт» та інші.

З метою формування екологічної культури, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення дітей та учнівської молоді до практичної природоохоронної роботи на засадах сталого розвитку в межах обласного марафону екологічних активностей «Екожиття – наше буття» з 14.04.2025 по 20.04.202 у змішаному форматі проведено тиждень екологічного виховання «Планета у нас одна».

Вихованці гуртків закладу були активними учасниками тематичних бесід, екохвилинок, занять, пізнавальних вікторин, ігор на такі теми: «Чиста країна», «Бережи природу, не сміти!», «Сортуємо відходи – думаємо про майбутнє», «Життя пластикової пляшки», «Ми любимо природу», «Екологічне харчування», «Корисні копалини», під час яких вихованці вчилися розрізняти й сортувати відходи, знайомилися з цікавими фактами про вторинну переробку сміття та здійснювали віртуальні подорожі по об'єктах природно-заповідного фонду України та Сумщини.

Під час тижня було запроваджено ефективні інтерактивні практики:

фоточеленджі «Я серед природи» для вихованців клубу мами і дитини «Грайлик», «Земля дивує красою та захоплює: миті, що надихають» у школі раннього розвитку «Журавлик», де учасники мали змогу поділитися фотографіями спілкування з природою;

флешмоб «На колесах без шкоди природі» для вихованців Школи розвитку і творчості «Барвінок», під час якого діти демонстрували свідоме ставлення до довкілля та популяризували екологічні види транспорту;

екологічна акція «Природу зберігай – ЗСУ допомагай» у клубі «Цікаве дозвілля», під час якої вихованці зібрали близько 6 кг пластикових кришок та заціпок від упакування хлібо-булочних виробів та передали волонтерам на переробку для допомоги українським військовим;

творчий проєкт «Місто майбутнього» для вихованців гуртка «Природа і конструювання», де за допомогою конструктора LEGO учні створили власні моделі сучасного екологічного міста.

Під час проведення тижня у гуртках екологічного відділу працювала арт-майстерня «Ми за збереження природи». Вихованці виготовили вироби з переробленого та використаного паперу та інших вживаних матеріалів.

Протягом тижня проходили заходи в межах акції «Чиста планета, чистий район» – педагогами прибрано територія навколо закладу, упорядковані газони та клумби на території ботанічного саду «Юннатівський».

До трудових акцій «Наш квітничок», «Прикрасимо землю своїми руками», «Чисті квіти – здорові діти» долучилися вихованці природничо-гуманітарного та екологічного відділів – упорядкована колекція кімнатних рослин у теплиці та кабінетах відділів. Проведені заходи були змістовними, творчими, корисними, спрямованими на вироблення навичок безпечної поведінки у природі та охорони довкілля,

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради є постійним та активним учасником заходів у межах Днів Сталої Енергії. На виконання Програми охорони навколишнього природного

середовища м. Суми на 2025-2027 роки, з метою екологічного виховання, виявлення та розвитку творчих здібностей учнівської молоді, ресурсозбереження та якості життя на базі закладу відбувся міський конкурс «Еко-форсайт «Відновлювана енергія наповнює життя». Захід об'єднав учнівську молодь 17 закладів освіти Сумської міської територіальної громади віком від 9 до 17 років.

Конкурс проводився у дистанційному форматі за трьома номінаціями: малюнок «Транспорт майбутнього» (серед учнів 9-11 років), колаж «Відновлювана енергія в нашому житті» (серед учнів 12-14 років), екопроект «Погляд у майбутнє міста Суми» (серед учнів 15-17 років). Усього на конкурс подано 61 роботу. Роботи вирізнялися творчим підходом, оригінальністю виконання, цікавими назвами та розкриттям тематики.

Серед вихованців нашого закладу з 10.06.2025 по 12.06.2025 відбувся онлайн-челендж по поширенню інформації про «Дні Сталої Енергії». У зв'язку із складною безпековою ситуацією у місті, більшість заходів відбувалися в онлайн-режимі. Були проведені тематичні заняття, години спілкування, бесіди про важливість економії енергоресурсів, практичні роботи по виготовленню моделей гаджетів з використанням відновлюваних джерел енергії, читання та обговорення казок для дітей про енергозбереження, перегляд мультфільмів на теми: «Чи вмієте ви економити електроенергію?», «Енергія майбутнього», «Батарейки – здавайтеся», «За життя без сміття», «Добре світло», «Енергозбереження в побуті», «Вітер і енергія» та інші активності.

А для населення Сумської міської територіальної громади 11.06.2025 проведений інформаційно-просвітницький флешмоб на вулиці Харківській, під час якого здобувачі освіти закладу інформували мешканців міста про Дні Сталої Енергії та енергозбереження у побуті, розповсюджуючи тематичні буклети «Будь у тренді – обирай «Зелені технології».

Педагогами закладу проведено кілька цікавих заходів з тематичними активностями. Так, у екологічному відділі підготовлений майстер-клас з виготовлення вітряків «Створи вітер сам» у відео форматі. За детальними інструкціями діти власноруч змогли не лише створити моделі вітряків з простих та доступних матеріалів, а й дізнатися, як сила вітру використовувалася в давнину, як у сучасному світі перетворюється на енергію і чому це важливо для майбутнього нашої планети. Результат майстер-класу – відеофільм «Екохвиля «Майстерня вітру: дитячі руки творять енергію».

Здобувачі освіти біологічного відділу стали учасниками леґо-майстерки «Екобудинки майбутнього». За допомогою конструктора LEGO вихованці творчо реалізували власні інженерні проекти – енергозберігаючі будинки майбутнього. Така майстерка для дітей – не тільки простір креативних ідей, а й поглиблення знань щодо відновлювальних ресурсів.

Щоб наше місто завжди залишалося красивим, зеленим і квітучим, педагоги та вихованці ЦЕНТУМ СМР долучилися до унікальної екоакції «Зелений код балкону: активуй екопростір!». Завдяки цій ініціативі балкони учасників екоакції у житлових будинках перетворилися на зелені куточки, що

приваблюють не тільки естетично, а й забезпечують свіжим та охолодженим повітрям, допомагають відволіктися від сумних думок та адаптуватися влітку до спеки, спричиненою глобальними змінами.

Просвітницька робота серед учнівської молоді у закладах освіти щодо енергоефективності, використання відновлюваних джерел є надзвичайно актуальною і важливою на сучасному етапі нашого життя: під час регулярних відключень світла у житлових помешканнях треба шукати нові підходи та відповідально ставитися до енергетики країни як до цілісної системи.

Педагоги закладу ініціювали проведення міської екологічної акції «Довкілля починається з мене» на базі об'єкту природно-заповідного фонду місцевого значення «Ботанічний сад «Юннатівський». Виконані роботи на площі 1,26 га по оновленню ландшафтного дизайну клумб, рабаток, газонів естетично приваблюють відвідувачів та гостей міста.

У межах проведення Днів Сталої Енергії – 2025 у ЦЕНТУМ СМР активізувалася екскурсійна робота для учнівської молоді, де основними локаціями стали живий куточок, навчально-тваринницька ферма, етнографічно-краєзнавчий музей та музей хліба. Заклад відвідало близько 200 учнів освітніх закладів Сумської міської територіальної громади.

Жовтень 2025 року ознаменувався десятим, ювілейним проведенням Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток», започаткованої Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді. Захід було організовано в рамках виконання Програми охорони навколишнього природного середовища м. Суми на 2025-2027 роки. Ключові завдання включали формування екологічної свідомості та громадянської позиції в учнівській молоді, стимулювання пізнавальної активності та посилення екологічного руху.

ЦЕНТУМ СМР став організатором гри, у якій брали участь здобувачі освіти 10-11 років чотирьох закладів позашкільної освіти Сумської міської територіальної громади: Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради, Комунального закладу Сумського Палацу дітей та юнацтва, Центру науково-технічної творчості учнівської молоді Сумської міської ради та Комунальної установи «Міський центр військово-патріотичного виховання».

У зв'язку із безпековою ситуацією, захід відбувся у дистанційному форматі. Гра проводилася у три етапи: «Віртуальна екскурсія «Вулицями мого міста», артпроект «Осінні барви України», «Екокібер Суми». Щоб виконати поставлені завдання учасникам довелося застосувати не тільки знання та логічне мислення, а й провести певні пошукові дослідження, проявити творчі здібності та громадянську свідомість.

За підсумками роботи журі визначені переможці, вони нагороджені Грамотами управління освіти і науки Сумської міської ради.

У ЦЕНТУМ СМР продовжується робота по реалізації заходів на виконання Національного плану управління відходами. У гуртках регулярно проводяться тематичні заходи, під час яких вихованці знайомляться з цією проблемою, з

сучасними тенденціями поводження з відходами у світі та у нашій країні, діляться досвідом сортування відходів у своїх родинах.

Педагогами закладу проведена широка просвітницька кампанія до екологічних свят і дат: Дня водно-болотних угідь, Дня проліска, Міжнародного Дня птахів, Всесвітнього дня тварин, Міжнародного Дня просвіти з питань мінної безпеки та інших.

4.1.2. Керівництво закладу освіти забезпечує ефективність кадрової політики

4.1.2.1. Заклад освіти забезпечений педагогічними працівниками та/або тренерами-викладачами відповідно до штатного розпису

Відповідно до Штатного розпису ЦЕНТУМ СМР на заклад виділено 71,36 штатних посад (ставки). Станом на 01.09.2025 у закладі працюють: директор – 1, заступники директора (з навчально-виховної, навчально-методичної роботи та з адміністративно-господарчої роботи) – 3, завідувачі відділу (біологічного, екологічного, натуралістичного, природничо-гуманітарного, художньо-естетичного, методичного та організаційно-масового) – 7, методистів – 7, керівників гуртків – 44, з яких 11 сумісників, практичний психолог (вакансія)– 1. Із загальної кількості методистів 3 мають вищу категорію, 2 – першу, 1 – другу, 1 – методист-спеціаліст.

Педагогічні та інші працівники закладу позашкільної освіти призначаються на посади та звільняються з посад директором.

4.1.2.2. Освіта, рівень професійної підготовки педагогічних працівників закладу освіти відповідають вимогам законодавства

У закладі проводиться ефективна кадрова політика. Відповідно до звіту 1-ПЗ станом на 01.01.2025 100% основних працівників мають повну вищу освіту. У 2025/2026 навчальному році із 44 педагогічних працівників 43 мають вищу освіту, з яких 4 магістри та 1 педагог має неповну вищу освіту (молодший спеціаліст).

За результатами спостережень під час методико-педагогічних заходів з'ясовано, що рівень професійної підготовки педагогічних працівників ЦЕНТУМ СМР відповідає вимогам законодавства.

4.1.2.3 Керівництво закладу освіти застосовує заходи матеріального та морального заохочення до працівників

Заохочення морального характеру є закономірним результатом позитивної оцінки дій працівника та результатів його праці. У ЦЕНТУМ СМР заходи із заохочення реалізуються шляхом публічного визнання заслуг працівника та вручення Грамоти або Подяки з нагоди відзначення професійного свята, початку чи кінця навчального року, або за результатами атестації педагогічних працівників.

У закладі затверджені додатки до колективного договору: Положення про преміювання працівників Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради за високі показники в роботі (додаток № 2);

Положення про грошову винагороду керівним та педагогічним працівникам за сумлінну працю та зразкове виконання службових обов'язків (додаток № 9).

Протягом 2025 року керівництво закладу реалізовувало заходи матеріального та морального заохочення шляхом преміювання працівників закладу за високі показники в роботі і сумлінне виконання службових обов'язків та виплати грошової винагороди.

Стимулюванню педпрацівників сприяє встановлення надбавки за престижність праці (наказ від 02.09.2024 № 105-К «Про встановлення надбавки педагогічним працівникам за престижність праці вчителя та підвищення посадового окладу на 10 відсотків» та за вислугу років.

На виконання Закону України «Про позашкільну освіту» ст. 22, згідно з Інструкцією «Про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти», затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15.04.1993 № 102 зі змінами і доповненнями до неї, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 11.06.2007 № 471 «Про внесення змін до Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти» у закладі здійснюються доплати за наукову ступінь кандидата наук, за звання «Керівник гуртка-методист», за завідування теплицею, бібліотекою тощо.

Усі виплати здійснюються в межах загальних коштів, передбачених кошторисом Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради.

4.1.2.4. Керівництво закладу освіти створює умови для підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників та/або тренерів-викладачів

Працівники закладу позашкільної освіти мають право на чергове (не рідше 1 разу на 5 років) чи позачергове підвищення кваліфікації з відривом чи без відриву від освітнього процесу. Керівник закладу чітко слідкує за графіком проходження підвищення кваліфікації педагогічних працівників і, у разі проходження курсів підвищення кваліфікації з відривом від освітнього процесу, видає наказ «Про підвищення кваліфікації педагогічних працівників», в цей період за працівником зберігається середня заробітна плата за основним місцем роботи. З метою безперервного виконання навчальної програми гуртка, наказом з кадрових питань «Про додаткове навантаження педагогічних працівників» призначається оплачувана заміна педагога.

Орієнтовний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників на наступний рік затверджується рішенням педагогічної ради (протокол № 5 від 18.12.2025).

Керівником закладу освіти затверджено та тримається під контролем перспективний план проходження курсів підвищення кваліфікації (протокол педагогічної ради від 10.12.2024 № 12, номенклатура справ № 05-04) та атестації педагогічних працівників (номенклатура справ № 05-05) на 5 років, з яким ознайомлено педагогів під час наради при директорові (протокол від 09.01.2025 № 1). Директор закладу є головою атестаційної комісії педагогічних працівників (наказ від 18.09.2025 № 108 «Про затвердження складу

атестаційної комісії Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради на 2024/2025 навчальний рік»).

На підставі рішення засідання атестаційної комісії протягом трьох робочих днів директор закладу видає наказ з кадрових питань «Про затвердження рішення атестаційної комісії» (від 16.03.2025 № 22-К) для відділу заробітної плати централізованої бухгалтерії управління освіти і науки Сумської міської ради для подальших змін у нарахуванні заробітної плати працівників, що атестувались, відповідно до присвоєних їм кваліфікаційних категорій (тарифних розрядів) та педагогічних звань.

Відповідно до пункту 21 анкети для педагогічних працівників, 98 % працівників вважають, що у закладі освіти створені умови для постійного підвищення кваліфікації педагогів, їх чергової та позачергової атестації.

Відповідно до пункту 23 анкети для педагогічних працівників, 90 % працівників вважають, що у закладі освіти ніщо не перешкоджає їх професійному розвитку.

4.1.3 Керівництво закладу освіти забезпечує прозорість та інформаційну відкритість закладу

4.1.3.1. Керівництво закладу оприлюднює інформацію про заклад на власному сайті або на сайті засновника

На виконання статті 30 Закону України «Про освіту» та з метою формування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти у 2025 році інформація про заклад висвітлювалася на веб-сайті ЦЕНТУМ СМР (<https://sumy.centum.ua>) та на сторінці в соціальній мережі Facebook «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

Сайт закладу відповідає Законам України: «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI, «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 № 2657-VIII, «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI, «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII, «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI, «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 № 80/94-ВР, «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III, «Про авторське право і суміжні права» та інших нормативно-правових актів від 23.12.1993 № 3792-XII.

Завдяки інформації, що постійно оновлювалась, педагогічний колектив презентував широкому колу громадськості власний досвід роботи. За 2025 рік актуальну інформацію щодо роботи закладу висвітлено у 124 новинах сайту, поповнено інформацією 19 розділів сайту, оприлюднено 145 повідомлень у соціальній мережі Facebook.

Крім того, у 2025 році створено персональний сайт палеонтологічного музею, що функціонує при закладі позашкільної освіти (<https://surl.li/uszxac>).

Про нас пишуть

Упродовж року діяльність Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Сумської міської ради привертала увагу місцевих медіа та

онлайн-платформ. Публікації у ЗМІ сприяли підвищенню впізнаваності закладу, популяризації позашкільної освіти та інформуванню громади про наші освітні, екологічні та виховні ініціативи.

Особливо значущими стали такі матеріали:

Медіаплатформа “ЦУКР (Cukr.city)” опублікувала розгорнуту статтю про діяльність нашого закладу, у якій детально висвітлено роботу теплиці, живого куточка, навчально-дослідної бази та екологічних локацій. У матеріалі підкреслено цінність ЦЕНТУМ СМР як відкритого освітнього простору для дітей міста, що сприяє розвитку екологічної свідомості та практичних навичок природоохоронної діяльності.

Інформаційні ресурси Сумської міської ради регулярно висвітлювали новини про участь вихованців у міських та обласних конкурсах, результати заходів, проєктів і природоохоронних акцій.

Окремі новинні портали та соціальні платформи міста (Трибуна Суми, Ваш Шанс) поширювали інформацію про заходи, організовані Центром: майстер-класи, виставки, природничі експедиції, екологічні тижні, участь вихованців у конкурсах та їхні досягнення.

Публічне висвітлення нашої діяльності підтверджує затребуваність позашкільної еколого-натуралістичної освіти у громаді та сприяє формуванню позитивного іміджу закладу як відкритого, сучасного та соціально важливого освітнього центру

4.2. Формування та забезпечення академічної доброчесності

4.2.1. Впровадження академічної доброчесності у закладі освіти

4.2.1.1. Керівництво закладу освіти забезпечує реалізацію заходів щодо формування академічної доброчесності та протидії фактам її порушення

У ЦЕНТУМ СМР розроблено Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, до структури якої входить розділ «Система та механізми забезпечення академічної доброчесності». Відповідно до нього розроблено та схвалено педагогічною радою (протокол № 3 від 28.05.2020) Положення про академічну доброчесність. Керівники гуртків дотримуються норм законів, а саме: Закону України «Про освіту» (поточна редакція від 31.10.2025; ст. 42), Закону України № 2811-ІХ «Про авторське право і суміжні права» (поточна редакція від 12.12.2025); проєкту Закону України «Про академічну доброчесність» (від 08.01.2024 № 10392); враховують рекомендації Листів МОН України, в т. ч. «Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах» (Лист МОН № 1/11-8681 від 15.08.2018 року), «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-263 від 20.05.2020 року).

Упровадження академічної доброчесності у закладі здійснюється шляхом надання достовірної інформації державним органам, органам місцевого самоврядування; матеріалів, що викладаються на вебсайт, про стан освітнього процесу, якість ключових і предметних компетенцій здобувачів освіти.

Педагоги ЦЕНТУМ СМР у своїй професійній діяльності дотримуються принципів академічної доброчесності:

пріоритет забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачів освіти методами навчання, виховання, стимулювання та заохочення;

публічність інформації про правила академічної доброчесності, види її порушень та відповідальності за них;

нульова толерантність до будь-яких проявів порушень академічної доброчесності;

повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність права інтелектуальної власності;

уникнення конфлікту інтересів.

Впродовж 2025 року в закладі не було виявлено фактів порушення академічної доброчесності.

4.2.1.2. Частка педагогічних працівників і здобувачів освіти, які поінформовані щодо дотримання академічної доброчесності

Одним із наскрізних завдань роботи педагогічного колективу у 2025 році була організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності. На засіданнях педагогічної ради, методичної ради та методичних об'єднаннях керівників гуртків педагоги закладу поінформовані про дотримання академічної доброчесності. У лютому 2025 року методист Міготіна Л. Г. на засіданні Школи молодого педагога провела захід з теми «Академічна доброчесність як запорука якісної освіти». У квітні поточного року на засіданні постійного семінару «Сучасні технології навчання» (організатор заходу – Мельник С. П., методист) розглянуто питання з теми «Академічна доброчесність – базова основа ментальності педагога закладу позашкільної освіти для формування життєвої компетентності здобувачів освіти». Впродовж квітня діяла книжкова виставка «Інтелектуальна власність та авторське право», присвячена Міжнародному дню інтелектуальної власності (26.04.2025). Директором закладу в травні 2025 року проведена нарада з питань вивчення документів про академічну доброчесність, неухильне дотримання норм академічної доброчесності, необхідність інформування батьків здобувачів освіти щодо дотримання норм академічної доброчесності. Протягом року (березень, травень, вересень, листопад) для керівників гуртків п'яти структурних підрозділів закладу членами комісії з питань академічної доброчесності та етики (завідувачі відділу: Вертель В. В., Нікуліна В. І.; методист Павлюченко О. Б.) проведені інформаційної хвилини щодо питань академічної доброчесності (базові цінності академічної доброчесності, її принципи; академічна доброчесність у навчальній діяльності здобувачів освіти; академічна доброчесність під час організації й проведення конкурсів та ін.).

Впродовж року здійснювався контроль за дотриманням норм академічної доброчесності педагогічними працівниками закладу при оформленні методичних матеріалів (Вертель В. В., Гримайло Т. С.). Членами комісії з питань академічної доброчесності та етики проводилась постійні перевірки матеріалів написаних здобувачами освіти дослідницьких робіт на наявність

плагіату чи самоплагіату.

За результатами проведених анкетувань частки поінформованих щодо дотримання в закладі позашкільної освіти академічної доброчесності склали: серед педагогів – 93,4 %; серед здобувачів освіти середнього та старшого шкільного віку – 86,7 %.

V. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ НА 2026 РІК

Основні завдання діяльності ЦЕНТУМ СМР визначені та затверджені педагогічною радою (протокол № 5 від 18.12.2025):

забезпечення сучасного та безпечного освітнього середовища, яке сприяє творчому розвиткові, психологічному комфорту й мотивації здобувачів освіти;

організація безперервного освітнього процесу в умовах воєнного стану, зокрема адаптація навчання до можливостей та особливостей укриттів і захисних споруд;

модернізація змісту позашкільної освіти, орієнтація на потреби дітей у післявоєнний період, розвиток життєвих навичок, гнучких компетентностей та практичної діяльності;

розширення застосування STEM- та STEAM-технологій, інтеграція дослідницьких, інженерних, природничих та творчих практик у роботу гуртків різних напрямів;

посилення патріотичного, громадянського та ціннісно-орієнтованого виховання, формування відповідальної, активної та свідомої молоді;

формування культури безпеки, розвиток умінь діяти в надзвичайних ситуаціях, впровадження системної роботи з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;

поглиблення партнерської взаємодії з освітніми та громадськими інституціями, залучення батьківської спільноти та громади до реалізації спільних виховних і освітніх ініціатив;

підтримка інноваційної діяльності педагогів, розвиток професійної компетентності, впровадження сучасних методів навчання та цифрових інструментів.

Проблемні питання закладу та можливі шляхи їх вирішення

У ЦЕНТУМ СМР 2025 рік ввійде в історію з такими викликами:

по-перше, воєнний стан в Україні та безпекові чинники впливу на освітній процес, зокрема повітряні тривоги, необхідність переховуватися в укриттях;

вирішення: у закладі розроблено та затверджено наказом алгоритм дій під час оголошення сигналу «Повітряня тривога!»;

по-друге, кризові ситуації, пов'язані зі стабілізаційними та аварійними відключеннями електропостачання та водопостачання, тимчасова відсутність мобільного та Інтернет-зв'язку, що вносить корективи в організацію навчальної діяльності;

вирішення: забезпечення закладу генератором та паливом для його безперебійної роботи, та запасами технічної води, гнучкість та лабільність освітнього процесу, організація освітньої діяльності у в асинхронному режимі через підключення до Google Classroom, створення у гуртках єдиних каналів інформування з використанням месенджерів (батьківські та учнівські чати);

по-третьє, складна кампанія по набору вихованців – від'їзд частини дітей і педагогів за межі країни або регіону;

вирішення: активізація інформації у громаді: регулярні публікації в соціальних мережах, участь у міських заходах. Розширення співпраці зі закладами загальної середньої та дошкільної освіти: проведення майстер-класів, відкритих занять, презентацій під час батьківських зборів. Запровадження змішаних та онлайн-форм навчання для дітей які тимчасово перебувають за межами громади з можливою дистанційною участю у роботі гуртків;

вчетверте, значна соціальна і психологічна напруга, що сприяє зниженню якості навчання, необхідність подолання підвищеної тривожності учасників освітнього процесу;

вирішення: психологічний супровід та підтримка всіх учасників освітнього процесу практичним психологом; у закладі запроваджено День психологічного розвантаження для педагогів і дітей, що допомагає відновити емоційну рівновагу та підтримати психологічне здоров'я учасників освітнього процесу.

Враховуючи рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, комісії ТЕБ та НС СМТГ, наказ Управління освіти і науки СМР, з 1 вересня заняття проводяться в дистанційному форматі. У зв'язку з цим удосконалення потребують формування освітнього середовища, зміст освіти, форми і методи роботи з дітьми та учнівською молоддю, які мають бути спрямовані на адаптацію до нових умов.

Проблемним є питання забезпечення закладів позашкільної освіти і нашого, зокрема, сучасною комп'ютерною технікою з відповідним програмним забезпеченням для здійснення якісної освіти у дистанційному форматі.

Також однією з основних проблем закладу є утримання матеріальної бази, що складається з живих об'єктів (рослин, тварин).

Заслухано і схвалено на засіданні
педагогічної ради ЦЕНТУМ СМР

18.12.2025 року

Директор

Людмила ХАРЛАМОВА